

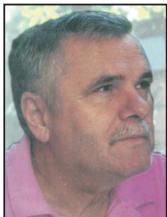
Revistă editată
de Centrul Cultural
Teleorman
*
Apare la Alexandria

Caligraf 3

Anul XVIII, nr. 190
martie 2018

REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ

Editorial

Ştefan
MITROI

Cu sania prin poveste

După aproape o jumătate de veac, am urcat din nou într-o sanie trasă de cai.

Se vedea, din locul de unde am pornit la drum, fluturând, o căsară albă la gâtul clopotniței din curtea Mănăstirii Cheia. Era ninsoarea, ce albise un pic mai devreme creștele munților și pădurile și coborâse acum la slujba de duminică.

Doamne, ce grozăvie, să redevii pe neasteptate copil, când credeai că nu îți se mai poate întâmpla asta niciodată! Și-n timp ce sania te poartă pe sub brazi înzăpezită, să ai totuși grija și de omul în toată firea din tine, oferindu-i câte o gură de vin fier în termosul aflat la picioare. Și să împărți vinul din termos cu doi prieteni nădejde ca Nicolae Croitoru și Firință Carp. Și vizitul Toader să vorbească, în tot acest timp, despre Sabrina și Murga, cele două iepu ieșite înhamate la sanie, și despre căinile care aleargă în față, crezând, în închipuirea lui de căine, că el trage după el sania. Doar că, din când în când, o lasă să meargă singură, dumnealui repezindu-se la căinii care latră pe la garduri, pentru a le spune să tacă! Potoliți-vă!, pare să le zică. Sunt cu niște domini importanți de la București! Vrei să mă faceti de rușine?

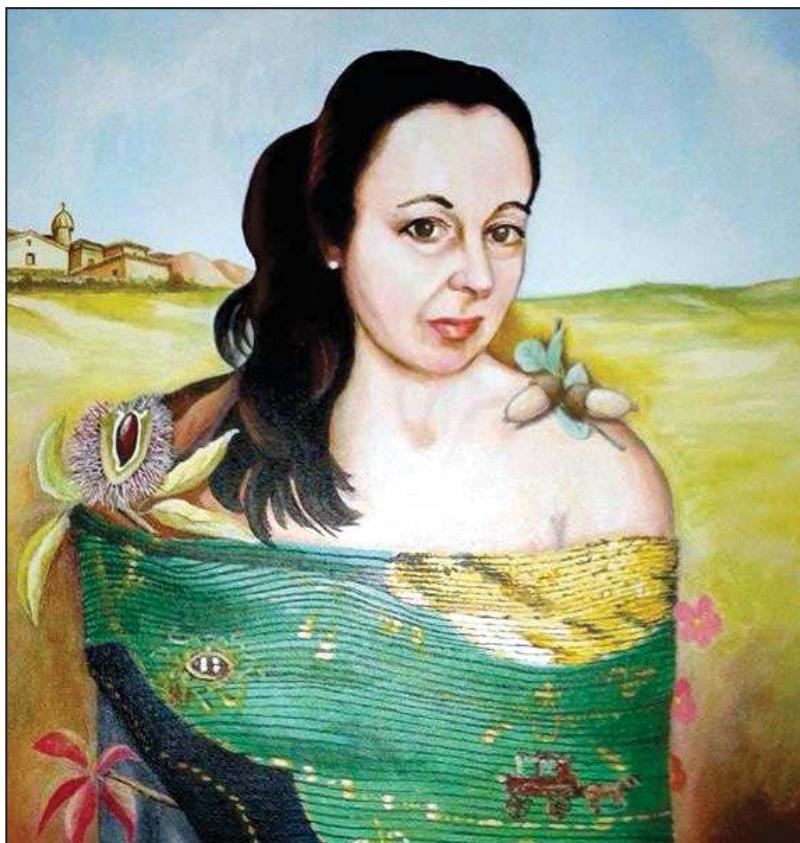
Abia reușesc să-mi stăpânească râsul, spre deosebire de zugrălăi de la gâtul cailor, care chiar asta fac, râd că îi tîne gura, spârgând în mii de cioburi liniștea de sticlă a pădurii.

Cum adică Sabrina, Toadere? Și întrebă unul dintre prietenii mei pe vizită. Ce nume de cal e astă?

Nume de păpușă, răspunde el. Cel de la care am cumpărat-o avea o fetiță. Ea a botezat-o asa.

Liturghia da la biserică mănăstirii și pe sfârșite. Se aude clopotul bătând. Clopotul de la gâtul cailor tac pentru o clopă și ascultă. Să se ia, oare, la întrecere cu el? Dar n-au suficient curaj pentru asta, aşa că își văd de râsul lor mai departe. Ce repede trece, însă, veșnicia! N-a jinut decât un ceas! S-au terminat, odată cu ea, și călătoria prin poveste, și vinul.

Mă întorc la vîrsta mea de mai-nainte, prin ninsoarea ce-a început iăruși să cadă, acoperind și urmele pe care le las în zăpadă, și drumul.

Theo Șerbănescu, Portret de femeie

Nicolae LUPU

Cântec pentru prieteni

Nu mă uitați, prieteni, când pe masă
Paharul gol se-ntunecă de sete.

Măcar un strop turnați în el, de apă,
Când umbra mea la ușă nu se vede.

Eu mă gândesc la voi ca la o parte
A susfletului meu fără păcat,
Vă chem în casă de e zi sau noapte
Și crengile de măr în geamuri bat.

Nu mă uitați, nimic nu e mai mare
Ca dorul de prieteni și cuvinte,
De sunete triști, mai sunt lumini curate
Și-n miezul lor mai e un strop fierbinte.

Mi-e dor de voi și-mi pare că o mână
Pe fruntea mea așterne zare lină.
Ce mult aș vrea să înălțăm un cântec
De viață, sub umbrarul din grădină.

Și să cinstim pământul pentru roadă
Și murmurul iubirii desfăcut în noi.
De ce tăceți? E pacea rug de-albine
Vestindu-vă în limpedele roi.

Am fost plecat departe să adun
Cleștarul soarelui pentru înseninare.
Voi ce-ați făcut? În mine-i zvon de nună
Și parcă cerul tremură-n pahare.

Lumea de azi,
o lume
ca spectacol

Bibliografia
Dimitrie Stelaru

Centenar
Drumul către
Marea Unire

Cadrul cultural

Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor

Președintele Uniunii Scriitorilor din România convoacă Adunarea Generală Ordinară a USR, compusă, potrivit dispozițiilor statutare, din membrii USR care își exprimă votul în cadrul Adunărilor Generale ale Filialelor USR.

Ordinea de zi cuprinde următoarele puncte:

Alegerea Președintelui USR pentru mandatul 2018-2023;

Alegerea Președintelui Filialei pentru mandatul 2018-2023;

Alegerea Comitetului de Conducere al Filialei;

Alegerea reprezentantului Filialei în Consiliul USR, altul decât Președintele Filialei, pentru Filialele cu peste 150 de membri.

Scriitorii din Teleorman vor putea vota la următoarele Filiale din care fac parte:

Filiala Pitești - 11 aprilie, ora 10.

Filiala București - *Critică* - 14 aprilie, ora 10.

Filiala București - *Proză* - 15 aprilie, ora 10.

Filiala Alba-Hunedoara - 19 aprilie, ora 17.

Filiala București - *Poezie* - 23 aprilie, ora 10.

„E carte, e film, la Bibliotecă”

Biblioteca județeană Marin Preda a organizat prima proiecție de film din acest an, în cadrul proiectului cultural „E carte, e film la bibliotecă”.

Având ca scop promovarea valorilor culturale românești și străine, diversificarea serviciilor oferte de instituție, fidelizarea diverselor categorii de utilizatori activi și atragerea unor potențiali utilizatori către bibliotecă, proiecțiile de film propun, în fiecare an, un titlu din literatura română și unul din literatura străină după care au fost realizate ecranizări care s-au bucurat de succes.

Ediția din acest an a debutat cu pelicula „Dincolo de pod”, inspirată de romanul „Mara” al lui Ioan Slavici, de la o căruț naștere s-a înălțat, la 18 ianuarie a.c., 170 de ani.

După proiecția filmului, din cărui distribuție fac parte Leopoldina Bălănuță, Maria Ploae, Mircea Albușescu, Irina Petrescu, Ion Caramitru, Ovidiu Iuliu Moldovan, Florin Zamfirescu, Monica Ghiuță și alții, a urmat o dezbatere pe marginea acestuia și a cărtii după care a fost realizat.

Manifestarea culturală s-a desfășurat, ca de fiecare dată, în Centrul de Formare al Bibliotecii Județene Marin Preda, în colaborare cu Centrul socio-cultural Femina2005, din cadrul Casei de cultură a municipiului Alexandria.

**In memoriam
Aurel Albu**

A plecat dintre noi Aurel Albu (1952 - 2018), poet teleormănean, născut în comuna Gălăteni. În urma unei boli incurabile, o fost nevoie să-și ducă existența într-un scaun cu rotile, singura alinare rămânându-i talentul literar, pe care l-a convertit în numeroase cărți: *Chipuri de cunivete*, *De vorbă cu întrebarea*, *Cenzusa amurgului. Oglinzi pentru vis*, *Zeul de praf*, care, de-a lungul timpului, s-au bucurat, firesc și meritat, de aprecieri din partea confrăților și a criticii literare.

Prin dispariția sa, poezia contemporană pierde o voce inconfundabilă, de profundă sensibilitate.

Evenimente cultural-artistice

Mai multe expoziții au fost deschise la Biblioteca Județeană Marin Preda sub genericul „Mărtisorul”. Simbolurile tradiționale și felicitările de aci sunt realizate de preșcolari și elevi de la mai multe unități de învățământ din Alexandria. O altă expoziție intitulată „Culturile primăverii în Teleorman” reunește tablouri cu peisaje și flori care au semnată artistul plastic Maria Savașchi. De asemenea, au fost prezentate în cadrul bibliotecii programe artistice pregătite de elevi. O impresie deosebită a produs grupul vocal-instrumental „Ramuri”, îndrumat de neobositul și „vesnic tânărul” profesor de muzică Tudor Grosu.

O amplă expoziție s-a deschis și la Muzeul Județean din Alexandria sub genericul „Mărtisoare pentru Mame”. Desenele, felicitările și mărtisoarele apartin unor școlari și preșcolari din aproape de 30 de unități de învățământ din multe localități urbane și rurale din Teleorman.

Exponatul lunii martie la Muzeul Județean este „Zahăranta” confectionată din alpaclă originală, frumosul vas datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Cu prilejul Zilei Femeii, elevii de la Școala populară de arte din cadrul Centrului Cultural Teleorman au prezentat în sala de festivități a Primăriei Alexandria un frumos spectacol intitulat „Mărtisor pe portativ”.

Sub egida Direcției pentru Cultură, Educație, Creăție și Sport Rosiorii de Vede au avut loc mai multe manifestări dedicate Primăverii și Zilei Internaționale a Femeii. Din program am reținut seara de muzică și dans „Femeia, eterna poveste”, recitalul trupei Euroton „Te iubesc femeie!”, „Cupa Mărtisorului” la tenis de masă. Numeroase flori au fost dăruite salariatelor și altor loculnice, dar și rezidențelor de la Căminul de Bâtrâni.

(Ștefan STAN)

Iris, Theo Șerbănescu

Redacția Caligraf

FLOREA BURTAN
redactor-șef

Ana Dobre (Alexandria), **Liviu Comșa**, **Florina Isache** (Roșiorii de Vede), **Dumitru Vasile Delceanu** (Turnu Măgurele), **Rodian Drăgoi**, **Marian Nazat** (București), **Cornel Mihai Ungureanu** (Craiova), **Stan Stefan** (Alexandria)

Revista Caligraf este membră a Asociațiilor Revistelor, Imprimerilor și Editurilor Literare (ARIEL), înființată în baza Hotărârii judecătorești și recunoscută de către Ministerul Culturii. Revistă fondată de Ziarul Teleormanul.

Răspunderea pentru continutul articolelor publicate aparține autorilor acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază. Revista Caligraf este editată de Centrul Cultural Teleorman (director, **Ileana Popa**).

ISSN: 1582 - 1412

În atenția colaboratorilor: textele se trimit în format electronic, cu diacritice, la următoarele adrese de e-mail: floreaburtan@yahoo.com; stan_v_cristea@yahoo.com

Centrul Cultural Teleorman

Obiceiuri și tradiții

Mărtisorul – semnul norocului

Specific lunii martie, mărtisorul este unic în lume, prin medit și farmec. Venirea primăverii coincide nu doar cu prima zi de martie ci, mai ales, cu semnificația incențută de anotimp. Mărtisorul, în concepția populară, presupune renastere, revigorare, speranță.

Mărtisorul este semnul biruinței, al norocului. Firele de mătase gîngăzile completează darul, de necrezut, de a inclina balanța grea a lumii spre sură, speranță și încredere. Mărtisorul, mic ca apăruntă, poartă cu sine o nerăbunătură modificând atât sufletul celui care îl dăruiește, cât și al celui care îl primește.

Rouăul semnifică săngele, viața, puterea soarelui și principiul regenerării, iar albul purifică zapezii, bun să, rămâne în sufletul omului tot anul, curățenia primelor flori. Menirea lui este de a aduce sănătate, balsug, frumusețe. Mărtisorul se poartă aproape toată luna martie, diferă de la localitate la localitate. El nu se aruncă, se atârnă pe o creangă de pom înfrunzit, se aşază sub icocană sau se ţine o noapte pe o tușă de trandafiri. Dacă a doua zi era cerzat și avea rouă pe el, e semn că anul care a început venea norocul, dacă nu era semn de ghințon.

Mărtisorul nu se regăsește și la alte popoare decât la romani și aromani, totuși au și ele obicei cu valoare de talisman.

Mărtisorul simbolizează deschiderea primului ciclu al anotimpurilor cu clipele bucuroase care lasă urme neînvăzute, ca o sămânță mică de busuioc ce va răsări și înflori cândva, într-un pământ fertil sau într-un sulet sensibil...

Zilele Babelor

Binecuvîntările „Zile ale Babelor” (1-9 martie) își au istoric, lor veche și interesantă, cu variante diverse, în funcție de zona etnografică sau de puterea de perceptie și de exprimare ca tradiție sau ritual...

Dacă vom da ascultare unor legende, se zice că sușul Babei Dochia în munți, până acum unde-și găsește moarte, durează nouă sau douăsprezece zile.

Dochia este un personaj mitologic românesc, înținut în ritualul începutului de primăvară.

O legendă povesteste că, demult, trăia o femeie rea la suflet și certăță, Dochia. Într-o din zile ale iernii cu toate că afară era încă zapadă și frig, ea și-a trimis noră să culeagă fragi. Aceasta, ajutată de Dumnezeu, găsește fragi copți și îi dă Dochiei. Văzându-i Dochia crede că a venit vară și deci e timpul să urce cu oili la munte. Baba Dochia își pun pe spate nouă coajoasă și pornește încurcă. Dar cum pleacă de acasă începe o plăie mocănească care nu stă nouă zile și nouă nopti. Ingrenându-se coajoacele Dochia le scoate umul căte unul și rămâne în le. Zilele schimbătoare de la începutul lunii sunt puse pe seama Dochiei care și-a scuturat din cînd în cînd coajoacele de plăie sau de omăt. În final Dochia moare înghetată lângă oile sale în ultima zi a urcușului când se lăsă un ger năprasnic trimis de către martie care î-a imprumutat de la fratele său mai mic, februarie.

Măcinicii, Bradosii sau Sfinți

Sărătoarea populară a mucenicilor (9 martie) este începutul Anului agrar celebrat la echinocțiul de primăvară. În această zi se prepară mâncăruri specifice (bradosi, sfintișori sau măcinici). În această zi se fac focuri în curți și grădini pentru purificarea oamenilor și animalelor, se stropesc cu apă sfintă. În această zi se dă mortorul mortilor.

Dacă în această zi pământul este acoperit cu zăpadă, acela încă nu este un an bogat. Femeile înconjoră casa cu cenușă ca fie ferita de șerpi. De vîlăuă în această zi să se bea patruzele de pahare cu vin sau măcar să se guste din patruzele de pahare.

Alexile sau Sf. Alexe

Sărătoarea populară a mucenicilor (17 martie) este o sărătoare cu data fixă. În această zi se afumă ogările, grădinile și casele, se trezesc la viață toate viațările care au stat sub pământ în timpul iernii. „Se spune că demult, ar fi fost un împărat puternic care avea un fu, pe că de mândru și chipos tot atât de ascuțător. Împăratul hotărâse să-l însoare cu fiica altui împărat vecin. Fiul împăratului, Alexie nu-a împotriva, dar, cum s-a terminat nunta în biserică, a dispărut fară urmă.”

De atunci lumea ortodoxă serbează Alexile sau pe Cuviosul Alexie. Omul cel cal al lui Dumnezeu. În această zi nu se lăzează cu acul (pentru ca furnicile să nu invadze casă), cu foarfecile, nu se pune mâna pe pieptene, nu se aduce lut în casă, nu se pronunță cuvântul șarpe. Pescarii care vor să aibă noroc la pescuit trebuie să țină în această zi post negru.

Bunavestire sau Blagovestenia

Sărătoarea Bunăvestirii (25 martie) este un mare praznic împărătesc închinat Maicii Domnului. Această zi este cunoscută în calendarul popular sub numele de „ziua cuciului”.

În această zi se spune că se dezlegă limba cuciului și începe a cănta până la Sâniene. În această zi se afumă casele, grădinile, pomii fructiferi, animalele din grădă pentru alungarea spiritelor rele, pentru a fi ferite de boli și insecte.

De la Blagovestenia încep să seosească rândunilele, păsările aducătoare de noroc. De aceea se spune că orice gospodină este bine să protejeze curiile astor păsări, în caz contrar, vor avea necazuri și se vor îmbolnăvi.

Iuliana CÎRNARU
Consilier CJCPC Teleorman

Cronica literară

Ana
DOBRE

Lumea de azi, o lume ca spectacol

Din vocația *literei*, a sensului revelat ulterior s-a născut literatura lui Marian Nazat: romanul polițist *În aşteptarea morții* (1994), în colaborare cu Paul Floricel Mocanu, urmat de *Starea de anomal, I-II, România de-andaosele*, *România tărâș*, *Pe tâlpile României, Tara de cobai, Suflet de exil, Jurnalul banalității, Cartea ieruncilor, Lumea de azi*.

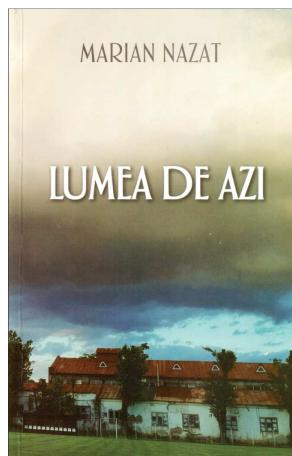
Scriitorul și-a verificat vocația, și-a constatat că știa să scriu încă de când nu învățase să citeze. După ce le-am rânduit frumos și îngrijit pe hârtie, m-am potrivit – nu știam să le adun în cunțe... M-am boasumat, dar, cu timpul, ele se cereau unele pe altele și, deodată, lumea din jurul meu avea un sens. Dar cu adevarat l-am înțeles citindu-i pe alții. Urcam în viață pășind de pe o carte pe alta și visam ca măcar una să-mi poarte, pe copertă, numele. Îngerul mi-a ascultat dorința și mi-a împlinit-o spre mijlocul zborului dintre *aici și dincolo...*”, este, de fapt, o profesiune de credință literară, un crez artistic.

Marian Nazat este un observator și un contemplativ în raport cu spectacolul societății românești contemporane. Ca observator, el identifică tarele, le investighează, le analizează cu pasiunea unui clinician pentru a stabili rădăcinile răului și pentru a putea prescrie un *tratament*. Contemplând, el se lasă pătruns de o melancolie abstractă, încercând, simultan, să se dețezeze, ca un regizor imparțial, dar și să se implice asemenea unui actor. *Lumea ca teatru* este imaginea care îi deschide și pentru care caută o interpretare posibilă între atât de imponderabile, lăsându-și speranța afliții unui sens ordonator.

Lumea de azi este un astfel de spectacol al grotescului și infamului, al caricaturalului și sublimului, al imposturii și excelenței, al valorii și nonvalorii, o lume a antinomiilor și contrastelor absurdă, unele, paradoxale, altele. Este lumea în care ne aflăm din 1989 și pe care Marian Nazat o sintetizează astfel: „Lumea de azi s-a născut în acel decembrie săngheros din 1989, într-o cauză transformată în tribunal de asasinii soților Ceaușescu. De aici, cadavrele au fost preluate și abandonate pentru scurtă vreme pe un stadion, că mai aproape de cimitir. Coperta cărții tocmai această sordidă și damnată geneză o sugerează... Unde au dispărut oamenii din *fotografia lumii de azi?* Habar n-am, știu doar, din cele șaisprezece interviuri, de ce este atât de puștiu în jur...”

Contururile acestei lumi fac obiectul *Lumii de azi*, o carte de dialoguri în care sunt antrenăți

șaisprezece convivi: Radu Cosașu, Ștefan Mitroi, Ion Panaitescu, Dan Caragea, Alex Mihai Stoenescu, Stelian Tânase, Simona Trifu, Iosif Boda, Nicolae Dan Fruntelată, Radu Paraschivescu, Ioan Peia, Sever Voinescu, Dumitru Vasile-Delceanu, Viorel Roș, Freddy Gârbaci, reuniuni, mai mult sau mai puțin, de afinități elective, atât și cu toții de empatie socială. Reuniunea celor șaisprezece dialoguri are turnura unui adevarat *banchet spiritual* socratic ce urmărește identificarea unor teme ale contemporaneității și consecmării participanților fiecărui la spectacolul *lumii de azi*.

Dialogurile sunt coparticipante. Ca interviuvător, Marian Nazat identifică temele realului și le propune spre meditație celor șaisprezece convivi, fără a le induce în vreun fel o interpretare sau altă. E un spectacol al inteligenței umane libere, eliberate de orice cenzură, impediment sau limită. Întrebările urmează *ab initio* un scenariu, relevând o coerență interioră pe trajectoriu căutării și afliții aceluia deodată care să dea sens și perspectivă. Normalitatea, ordinea, disciplina, clarificarea conceptelor, etica sunt motivele redundante ale acestor demersuri de explicitare, de afărage a unei *iesiri* din labirintul întunecat al ultimilor aproximativ 30 de ani, nu neapărat *prin cer* ca la Marin Sorescu. Nu este normal să folosim concepte cu sensuri multiple, l-aș contrazice pe Iosif Boda, claritatea fiind necesară într-o lume ce aspiră la starea de normalitate, pragmatic și idealist, pragmatice și de cimitir. Coperta cărții tocmai această sordidă și damnată geneză o sugerează... Unde au dispărut oamenii din *fotografia lumii de azi?* Habar n-am, știu doar, din cele șaisprezece interviuri, de ce este atât de puștiu în jur...”

Există o serie de întrebări care revin obsedant în mai multe dialoguri, relevând o dorință de clarificare prin celălalt a acestor teme de către

initiatorul banchetului spiritual. Una se referă la posibilitatea iubirii de a salva lumea, alta la receptarea în universalitate a literaturii române și de aici interesul pentru Premiul Nobel, alături de referă la actualitatea modelului și implicit la relația dintre generații – bătrâni și tineri, părinți (spirituali) și copii.

Răspunsurile diferă în complexitatea interogărilor. Întrebătorul care dă cred că iubirea poate să salveze lumea, dacă lumea se recreează prin iubire, Sever Voinescu răspunde categoric: „Da. De puține lucruri sunt mai sigur! Iubirea poate salva lumea”. La fel, Ștefan Mitroi, „Să ne amintim canticul său: „Dacă dragoste nu e, nimic nu e!» N-ar fi, într-adevăr, nimic fără iubire. Nu doar că poate, chiar face lumea mai frumoasă și mai bună. Întrebarea de ce sună în suferință și bunătatea, și frumusețea în vremurile pe care le trăim? Pentru că s-a împuñat iubirea dintre oameni. Astă cred eu. Și mai cred să s-a împuñat și iubirea dintre oameni și Dumnezeu. Spun Dumnezeu, nu Biserica, fiindcă e vorba de lucruri diferențiate”. Nu însă și Radu Paraschivescu: „Nu, lumea nu poate fi vindecată prin nimic”, nici Freddy Gârbaci, în mare parte un defetist.

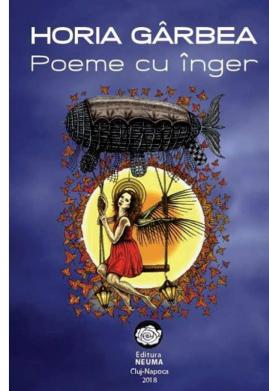
Obsesia Premiului Nobel, obsesia a întregii scriitorimi române, este, de asemenea, trăită altfel, însuși prin delimitări relevante. Stelian Tânase rămâne evaziv, Radu Paraschivescu optimist, „absolut convins” că râvnitul premiu va poposi și la noi prin Mircea Cărtărescu, pentru că este tradus masiv în Suedia și pentru că are „talent, expresivitate, anduranță (...), imaginație și forță epică”. O precizare ca aceasta este la fel de importantă: „nu „românii” vor căștiga Premiul Nobel pentru literatură, ci Mircea Cărtărescu, pur, simplu și individual. O va face pentru el, nu pentru țărășoră sau pentru imaginea ei”... Speranța în acest premiu este exprimată de Ștefan Mitroi în acest fel: „Premiul Nobel ar face un bine imens literaturii române, nu însă și scriitorilor români”. Pessimist, Freddy Gârbaci este transtant în negație, excluzând această posibilitate: „...Nobelul nu va ajunge în România”.

Lumea de azi de Marian Nazat nu este o simplă carte de interviuri, ci una de dialoguri incitante, provocătoare, incomodă, punând în evidență durarile autorului, capacitatea de a identifica lucid temele contemporaneității și de a reuni într-o *agora*, deopotrivă, pe interviuători de orientări politice diferențiate și pe cititorii avizi de a clarificare măcar parțială a problemelor lumii de azi. Finalul este deschis. Spectacolul ideilor și al inteligenței poate continua.

* Marian Nazat, *Lumea de azi*, Editura Rao, București, 2017.

Breviar

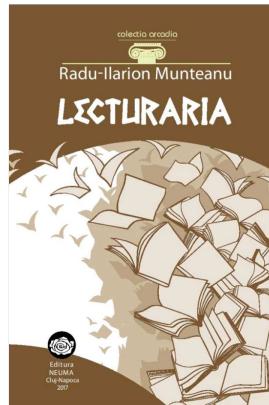
Spovedanii îngerești

Aparțău la începutul acestui an, noua carte a lui Horia Gârbea, (*Poeme cu înger*, Editura Neuma), ne întărește convingerea că ne aflăm în fața unei voci lirice remarcabile și inconfundabile, a unui autor cu o rostire lirică limpede, profundă, încântătoare. Îngerul, pe poetul îl invocă, nu poate fi altceva decât martorul stârloilor de grătie, de neliniște, de amanăta împăcare cu sine, sublimă metaforă în jurul căreia se rotesc sentimente, obșesi candide și mereu pline de prospețime, seducătoare întrebări existențiale: „de ce îngerul meu/ e nevăzut/ de ce nu stă lângă mine/ cum an să ţiua dacă a apărut/ dacă a plecat sau/ abia dacă vine/ și vrea să ţiua dacă/ a făcut întămplarea/ să fie aici chiar acum/ și să-i simt răsuflarea/ măcar boarea lui de parfum/ să tremură puțin/ flacără lumânării/ să se miște perdeaua/ ca din senin/ să se tubure culorile inserării”.

Reverberările calme, balansul între vis și realitate, ironia fină, tandrul joc de-a suferință și așteptare, confesiunea pură, ritmul și muzicalitatea bine articulate, rostirea inspirată împlinesc, frumos și durabil, o carte de excepție.

Meseria de cititor

Aceasta pare a fi calitatea asumată de Radu-Illarion Munteanu, deși profilul său intelectual îl recomandă ca pe un remarcabil cinefil, eseist, cronicar și critic literar. El face parte dintr-o confrاتie care, concomitent cu relevarea proprietății scrierii, simte permanent bucuria și plăcerea lecturii. Dovadă, și recentă sa culegere de cronici literare reunite sub titlu *Lecturaria* (Colectia Arcadia, Editura Neuma). La „chemarea” să aș răspuns prezent 22 de autori contemporani (poeti, prozatori, publiciști), lăsându-se „decupati” de un condei stăpânit cu autoritate. „Acribia cu care diseacă orice volum dintr-o carte pe care le citește non-stop este dublată de o memorie fabuloasă, în special o memorie a detaliilor, susțină Horia Gârbea, în textul de pe coperta a patra. El este „Călăuză” de încredere a oricărui pasionat al lecturii”.

Selectie, pe care o face Radu-Illarion Munteanu, relevă un desăvârsit simț al valorii, al creației adevarăte, fiind capabil să ne convingă, și pe această cale, că „meseria de cititor” e o sublimă „pedeapsă”.

Istorie literară

Stan V.
CRISTEA

Bibliografia Dimitrie Stelaru

Nu cred că mai este nevoie să pledăm, o dată în plus, pentru utilitatea dictionarelor și bibliografilor în cercetările de istorie literară, deși, astăzi, tot mai puțini se înțâmpană la astfel de lucrări, ce necesită un consum mare de timp, de energie, de răbdare și chiar de pasiune (și sunt toate astea din propria experiență). Ele sunt însă indispensabile pentru alte cercetări, cu caracter general ori dedicate unor epoci, curente, reviste, scriitori, iar pentru cunoașterea deplină a vietii și operei unui scriitor ele sunt absolut necesare și, iarăși, nu cred că mai este nevoie să pledăm. Pentru cazul poetului, prozatorului și dramaturgului **Dimitrie Stelaru** (n. 9 martie 1917, comuna Segarcea Vale, județul Teleorman - m. 28 noiembrie 1971, București) o face lingvistic și publicistul Gheorghe Sarău (el însuși originar din aceeași localitate cu scriitorul), care, învedându-se să treacă la finalizarea unui proiectat volum, afiat în lucru de peste trei decenii - *Dimitrie Stelaru - poetul boem, șiut și nestiut* -, cu care să marcheze „Centenarul nașterii poetului Stelaru”, ajunge la convinerea că, înainte de o „monografie Stelaru”, este necesară, mai întâi, o „bibliografie Stelaru”. Astfel ajunge să publice, spre finele anului centenar, *Bibliografia Dimitrie Stelaru. Ediția I - La o sută de ani de la nașterea poetului* (Târgu-Mureș, Ed. Nico, 2017, 299 p.).

Lucrarea marchează, după strădania lui Victor Corches, cel care - după Emil Manu - „a adus cele mai multe dovezi inedite privitoare la opera lui Dimitrie Stelaru”, un pas imens în sprijinul unei mai bune cunoașteri a personalității nefericitelui scriitor. Nu este vorba de un volum de istorie literară, dar este un volum care sprijină istoria literară. Încă, după celelalte studii monografice dedicate lui Dimitrie Stelaru, datorate lui Emil Manu (*Dimitrie Stelaru*, 1984; o altă ediție, în 2003), Dumitru Vasile Delceanu (*Dimitrie Stelaru, un inger căzut*, 1996), Nicolae Boscicu (*Dimitrie Stelaru. Lumii poeziei*, 1998), Lucian Teodosiu (*Dimitrie Stelaru. Asa cum l-am cunoscut*, 1998), Marius Nenciulescu (*Dimitrie Stelaru și paradigmă poetică a anilor '40-'60*, 2011), „monografia Stelaru” pe care o pregătesc Gheorghe Sarău, având la îndemnă și toată bibliografia necesară (bibliografia operei și bibliografia critică), poate să însemne, întradevar, monografie de care avem nevoie, spre a-l cunoaște mai bine pe acest „Print Nenoroc” al literaturii române, după cum îl numea Fănuș Neagu. De altfel, Gheorghe Sarău a întreprins, în tinerete, cercetări atente asupra începuturilor literare ale lui Dimitrie Stelaru, descooperind și lămurind unele chestiuni despre „situația militară” (Gheorghe Sarău, *Dimitrie Stelaru. Date inedite privind situația militară*, Manuscriptum, nr. 2/1990, p. 80-82) și despre „placheta Blestem”, despre care se credea că s-a pierdut (Gheorghe și Maria Sarău, *Dimitrie Stelaru. Date inedite privind placheta „Blestem”*. Un volum pierdut, Manuscriptum, nr. 4, 3-4/1990, p. 297-302). În fine, a publicat și câteva extremitate de interviuri, cu pictorul Rodica Mihaela Pandele, a două soție a poetului (Gheorghe Sarău, „Mă bucuram din suflet că redobândesc locul pe care îl merită”, Cu pictorita Rodica Pandele despre Dimitrie Stelaru, Suplimentul literar artistic al „Scântei tinereții”, nr. 10/1989, p. 3), cu Anghelina Ciocă-Stelaru, a treia soție a poetului (Gheorghe Sarău, *Cu Anghelina Ciocă-Stelaru, despre Dimitrie Stelaru*, Pagini telemânenie, iul. 1989, p. 2), cu Natalia

Popescu-Bobeică, verioară primară cu poetul (Gheorghe Sarău, *Cu Natalia Popescu-Bobeică despre Dimitrie Stelaru*, Carol solar, nr. 1/1991, p. 4). Încă, putem spune, Gheorghe Sarău a pornit în întreprinderea sa nu doar de la o necesitate intelectuală (în vederea preconizării sale „monografiei Stelaru”) sau de la o îndatorire morală (este născut în aceeași localitate cu poetul), ci și de la propriile sale deschideri către un camp de cercetare literară, pentru care are - cum o dovedește - nu doar pasiune, ci și destulă stătină, formata să de lingvist, exercitată răstimp de 27 de ani pe tărâmul normării și implementării limbii români în sistemul educational românesc, la nivelul Universității din București și al Ministerului Educației Naționale, fiindu-i un real folos în acest sens. Iar ceea ce a realizat - această Bibliografie „Dimitrie Stelaru” - răspăstește, cu asupra de măsură, întregul său demers.

În trebându-se ce s-a întâmplat în memoria colectivă cu posteritatea literară a poetului, după patru decenii și jumătate de la moarte sa, Gheorghe Sarău concid că „trebuie să observăm că, dacă despre ceea ce a însemnat poetul Dimitrie Stelaru în timpul vieții sale, adică, până în momentul mutării lui din această lume, lucrurile erau întrucătiva lămurite, atunci, în răstimpul ultimelor două decenii comuniste (cele de până în 1990), și celor aproape trei decenii scrise din 1990 și până astăzi, constatăm că opera stelariană este încă insuficient cunoscută de către public, asadar, este destul de puțin recordată și menținută în memoria colectivă culturală românească” (p. 11). Iar o simplă lectură a secțiunilor bibliografiei sale, care acoperă intervalul ultimelor trei decenii (1987-2017), îl conduce la concluzia că „putini entuziaști au cercetat viața și creația stelariană și au adus contribuții la valorificarea manuscriselor ori la completarea biografiei poetului cu repere inedite” (p. 11), enumerând în acest sens și rezultatele cercetării. În general, constatătă, că printre cei enumerați și înscruiți cercetători locali, din satul natal al poetului, Segarcea Vale (Ion Segărceanu, Gheorghe Sarău), din orașul în care, o vreme, a învățat să ațâță poetul, Turnu Măgurele (Lucian Teodosiu, Dumitru Vasile Delceanu), din județul Teleorman, județul de baștina al poetului (Mircea Scarlat, Stan V. Cristea), din Dobrogea, spațiul în care a trăit și a lăurat poetul mult timp (Victor Corches, Nicolae Rotund, Ovidiu Dunăreanu, Pavel Chihia), ori din alte zone (Theodor Ionescu, Emil Manu), la care se alătură cei interesati de „generația stelariană”, o generație „a războului”, „o generație pierdută”, „o generație încă o dată pierdută”, „o generație amanată” (Lucian Valea, Nicolae Scurtu, Marin Iancu), dar și expozițiile ai tineriei generații (Marius Nenciulescu, Cristina Ciobanu, Mirel-Sorin Ivan), toti aceștia remarcându-se, într-un fel sau altul, în recuperarea operei stelariene în răstimpul menționat (p. 11-12).

Spre deosebită de autorii altor bibliografii ale unor scriitori români (Dimitrie Vatamanu și Ion Bălu, de pildă), care au mers pe o structură clasistică, în două părți, respectiv „bibliografia operei” și „bibliografia receptării”, Gheorghe Sarău apelează la un ansamblu structural care îl pare că ar da o imagine exactă și amănunțită a operei stelariene, alcătuit din „Bibliografia Dimitrie Stelaru” în trei părți, și anume: *Partea I. Bibliografie cu operele scriitorului apărute în volume și în alte tipăriruri* (care cuprinde șase capitole,

respectiv: I. volumele publicate de scriitor; II. poeziile publicate în volume și în periodice; III. scrimerile în proză publicate în volume și în periodice; IV. piesele de teatru publicate în volume și în periodice; V. scrisorile trimise sau primite de scriitor ori ale altora în care se fac referiri la scriitor, publicate în volume și în periodice; VI. operele în manuscris); *Partea a II-a. Bibliografie cu referiri la viața și creația scriitorului* (departajată în mai multe secente, care evidențiază: 1. volumele dedicate scriitorului; 2. semnalările, recenziele, prezenterile, comentariile etc., referitoare la viața și opere scriitorului apărute în diferite publicații; 3. poeziile dedicate lui Dimitrie Stelaru de către alți poeți; 4. spectacole, întrunjările omagiale, activitățile comemorative dedicate lui Dimitrie Stelaru și creației sale; 5. înterviurile acordate de poet sau despre poet, tipărite, difuzate la radio sau difuzate la televiziune; 6. creațiile plastice și mostrele ce se constituie în suport ilustrativ în contextul operei și vieții scriitorului - sculpturi, picturi, desene/schite/caricaturi, fotografii/imagini/felicitarii, facsimile, acte/diplome, cărti de vizită, dedicatii olografe, însemnări etc.); *Partea a III-a. Bibliografie detaliată a opelor conjinute în cadrul volumelor antume și postume cu interconexiuni de la un volum la altul* (cu prezentație în ordine cronologică descreșterea volumelor, în trei capitulo, respectiv: I. *Poezie - Opera poetică*, ediție îngrijită și prefăcută de Emil Manu, 2002, care cuprinde versuri din volumele anterioare: *Mare incognitum*, 1967; *Inalta umbră*, 1970; *Păsări incandescente*, 1971; *Inger vagabond*, 1999; apoi: *Inger vagabond. Poezii postume*, ediție îngrijită de Victor Corches, 1999; *Dimitrie Stelaru, un inger căzut*, monografie de Dumitru Vasile Delceanu, în care este incorporată și o antologie de versuri, 1998; *Csvárgó angyal* [„Inger vagabond”], traducere în limba maghiară, 1985; *Păsări incandescente*, 1971; *Inalta umbră*, 1970; *Coloane*, 1970; *Nemoare*, 1968; volumul *Mare incognitum*, cuvânt înainte de Lucian Raicu, 1969, nu este descris; și în continuare: *Mare incognitum*, cuvânt înainte de Eugen Jebeleanu și „Planeta de poet nou”, de E. Lovinescu, 1967; *Oameni și flăcări*, 1963; *Cetățile albe*, 1946; *Ora fantastică*, cu „Planeta de poet nou” de E. Lovinescu, 1944; *Noaptea geniuilui*, 1942; *Preamărirea durerii*, 1938; *Blestem*, 1937; *Abracadabru*, 1937; *Melancolie*, 1935; în fine: II: *Proză - Scríeri literare*, *Teatr*, ediție îngrijită de Victor Corches, 2004, care cuprinde volumele anterioare de teatru: *Poeme dramatice. Lelu și Impăratul Nix*, 1970; *Şarpele Marao și Vrajitoare*, 1957). Față de această prezantare a structurii bibliografiei stelariene, sunt necesare și alte precizări. De pildă, la capitolul „Bibliografie cu volumele publicate de scriitor”, sunt prezentate cronologicele cele 27 „volume independente”, care cuprind opera lui Dimitrie Stelaru, și cele 4 „volume collective”, în care sunt incluse creații ale poetului (însă, în secrete diferențe, volumele respective sunt prezentate și cronologic descreșcător, apoi pe genuri de creație), iar o „seventă” semnalează volumele lui Dimitrie Stelaru

Colectia "Dimitrie Stelaru - Scríeri literare"
Gheorghe Sarău

Bibliografia Dimitrie Stelaru
ediția I
La 100 de ani de la nașterea poetului
vol. II

EDITURA NICO

programate pentru tipărire, dar care nu au apărut niciodată (în 1939 - placă „Trepte de marmură”, Cetatea de marmură”, în 1941 - volumul „Vagabondul”, la Ed. „Cadrani”, în anii 1935-1938 - volumul „Cersetorul”; în 1942 - placă „Trecere”, la Ed. „Alfa”; și semnalăm autorului că, prin octombrie 1942, o revistă a vremii consemnă următoare informație: „Dimitrie Stelaru - nu se spune - lucrează la un roman care va tălmăci în paginile lui adevărată viață a celui dințai”). La capitolul „Bibliografie cu poezii publicate în volume și în periodice”, poezile din volume le prezintă strict alfabetice, iar cele din periodice sunt prezентate strict cronologic, începând cu *Coroana mantuirii* („Semnele timpului”, nr. 5-6/1936, p. 15) și încheind cu *Inger vagabond* („Idee în dialog”, nr. 9/septembrie 2005, p. 33); dintre cele din periodice, probabil unele lipsesc din bibliografie, cum este, de pildă, cea intitulată *Crenel* („Fapta”, nr. 6/6 mai 1943, p. 1). Aspecte interesante implică capitolul „Bibliografie cu scrisori trimise sau primește de scriitor ori ale altora în care se fac referiri la scriitor, publicate în volume și în periodice” - și am reținut, de pildă, la o repede ochire, că Dimitrie Stelaru a avut ca destinatari ai unora dintre scrisorile sale, pe lângă cei din familia sa, și pe scriitorii: Serban Cioculescu, Constant Toreanu, Geo Dumitrescu, Ben Corlaciu, Mihai Gafita, George Dan, Ion Vlad, totodată primind unele scrisori de la: Ion Mirea, Ben Corlaciu, Ion Vlad, Lucian Teodosiu, Al. Husar, Miron Radu Paraschivescu, Ion Bănuță, Gheorghe Grigurcu, M.N. Rusu, Florentin Albu, Mircea Micu. Cât privește „Partea a II-a. Biobibliografie cu referiri la scriitor, publicate în volume și în periodice” - și am reținut, de pildă, la o repede ochire, că Dimitrie Stelaru a avut ca destinatari ai unora dintre scrisorile sale, pe lângă cei din familia sa, și pe scriitorii: Serban Cioculescu, Constant Toreanu, Geo Dumitrescu, Ben Corlaciu, Mihai Gafita, George Dan, Ion Vlad, totodată primind unele scrisori de la: Ion Mirea, Ben Corlaciu, Ion Vlad, Lucian Teodosiu, Al. Husar, Miron Radu Paraschivescu, Ion Bănuță, Gheorghe Grigurcu, M.N. Rusu, Florentin Albu, Mircea Micu. Cât privește „Partea a II-a. Biobibliografie cu referiri la scriitor și la opera sa”, atât cele din volume (dar aici lipsesc, de pildă, cel semnat de Nicolae Boscicu, mai sus semnat), cât și cele din periodice sunt înregistrate cronologic crescător, însă nu înțotdeuna descrierile bibliografice sunt complete. Să ar mai fi o ultimă observație, anume că, în cauzul unor volume sau perioadice, autorul indică cotele unde pot fi consultate acestea, de multe ori folosind sigla BCS sau BCS[BNR], care trebuie luată drept pentru Biblioteca Națională a României (care se-a numit, într-o vreme, înainte de 1989, Biblioteca Centrală de Stat).

Volumul lui Gheorghe Sarău, *Bibliografia Dimitrie Stelaru*, chiar dacă la consultare utilizatorul, fie și cel obisnuit cu asemenea lucrări, întâmpină serioase dificultăți, pe de altă parte fiind lipsit și de indicații de nume, reprezentă o experiență și o contribuție, deopotrivă, în bibliografia românească, prea lăsată de izbeliște în această perioadă postdecembristă, iar în ceea ce privește opera și personalitatea lui Dimitrie Stelaru, „ingerul vagabond” al poeziei românești contemporane, indiscutabil însemnă o contribuție esențială, pe care nicio cercetare stelariană de acum încolo nu o poate ocăsi. O două ediție - despre care ne avertizează autorul începă de acum -, va completa lipsurile, va clarifica inadvertele și va adăuga noi identificări, mai ales în ceea ce privește receptarea operei stelariene. Dimitrie Stelaru poate să fie fericit acolo unde este acum, postteritatea lui este în grija unui fidel și de nădejde cavalier...

Note de lectură

Iulian
CHIVU

Algoritmii întrebării într-o antropologie creștină

-fragment dintr-un articol mai amplu -

Spre deosebire de congenieri săi, Petre Tuțea (*Socrate al României*), mai nefericit chiar decât Mircea Vulcănescu, rămâne pentru gândirea filosofică de la noi singurul căruia doar posteritatea i-a dăruit căte ceva din ceea ce s-a putut recupera de la el și din ceea ce i se cuvine. Spun astăzi îndată în timpul vieții a publicat prea puțin, iar din căt a publicat și mai puține lucruri îl conținut în adevărată dimensiune a spiritului său.

Numerouse manuscrise i-au fost confiscate de securitate în timpul perchezițiilor, unde s-au și pierdut recuperabil, iar proiectele începute după 1990 (ex. *Antropologie creștină*) nu mai sunt finalizate așa cum autorul ar fi putut să o facă, dacă nu era prea târziu. Publicarea lor a relevat mai degrabă un Petre Tuțea orator, de formăriune clasică, gândirea lui filosofică rezumându-se în principal la câteva titluri: *Bâtrânețea și alte texte filosofice*, București, 1992; *Reflecții religioase asupra cunoașterii*, București, 1992; *Philosophia perennis*, București, 1992; *Probleme sau Cartea întrebărilor* („Omul”, vol. I), Iași, 1992; *Sistemele sau Cartea întregurilor logice, autonom-matematice, paralele cu întreguri utice* („Omul”, vol. II) Iași, 1993; *Lumea ca teatru. Teatru seminar*, București, 1993; *Neliniști metafizice*, București, 1994 și căm atât, ca să nu mai socotim interviurile și redactările.

Stim că Petre Tuțea a socotit filosofia ca pe o știință a omului întrebător, constrânsă gnoseologic să problematizeze axiologic³ atât timp cât și-a dorit să se situeze ontic și logic, opțiunea socratico-creștină (a și neștiind); într-o determinare cuantică fiind nevoie să nu se preașească niciodată, iar ca ființă limitată trebuie să decidă între a insisă să caute răspunsul sau a schimba întrebarea – adică între Einstein și Confucius.

Cea mai densă lucrare care ne-a rămas de la Petre Tuțea este, fără indoială, *Tratatul de antropologie creștină*, proiectul anunțându-se la fel de consistent și în ceea ce ar fi trebuit să urmeze. Deocamdată însă discutăm în termenii datăi, acceptând din start, axiomatice, că există un singur Adevăr. Mai multe adevăruri înseamnă niciun adevăr.

Ascensiunea spre întrebare începe cu unul dintre paradoxele existențiale: umanismul se situează în lumea întrebărilor și căutărilor, dar totodată și umanist înseamnă a se situa în afara Adevărului unic. Situarea în Adevăr presupune situație în afara Adevărului unic, iar ființa fiind cel al folosului. Și tot între datele problemei avem considerentul că, prin misterul conținut, Adevărul pune explicit condiția eliberării de limitele eului.

Spiriul întrebător se afirmă tot mai accentuat începând din Renastere, când își poate permite tot mai liberat de tabuizări să se miște între ipoteză și experiment, între logic și empiric, între ontic și axiologic – adică tocmai acolo unde se năste problema, respectiv în lipsa Adevărului și a sensului. Dar și în nevoie de a diferenția Adevărul de Realitate, originea și esența vieții de cea a sufletului, ca în aporile antinomice,

după care sensul neîmplinirilor umane nu poate fi decât mistic.

Drama omului modern, spre deosebire de omul mitic, constă, în esență, în înlocuirea Adevărului cu idealul, desi, spune Tuțea, *nimic pur și absolut sub idealul uman*, tot așa cum, în psihologia modernă suflul nu există ca entitate, ci cu supozitie, ca ipoteză și de aceea *Cartea întrebărilor* așază altării de adevăr, frușos și bine *sacru* care înălță eroarea. Întrebările se nasc la intersecția a două orizonturi: *omul* – ca subiect care plănuiește din rătăcire, și *natura* – ca predicator. Omul întrebător, cu acetele lui „părelnice” și cu satisfacția ipotezelor „pure”, dacă reușește să iașă din captivitatea limitelor entropismului istoric (utilul, comodul, plăcătul), prin constanță stochastică, atingea angoscă existențială, ca extensiune a premisiilor (mitologie, artă, filosofie, știință și tehnică). Oi Adevărul nu poate fi în istorie, fiindcă este unic și transcendent în esență. Însinurarea de animal angosat rătăcește istoric profan înacea *civitatis terrena sive diaboli*”, cu citarea Sf. Augustin.

Termenul democritian *problemă*, zice Tuțea, în mod sigur nu mai poate fi revendicat de altă gândire decât cea greacă din cauze de atomism, rationalism, eudemonism, ataraxie și în cele din urmă din metamorfism religios specific acestiei culturi, singura care împărește pentru prima dată dificultățile dintre limbaj și lucruri spre a le lăsa să șezeze în nominalism. Grecii, dându-i aceștiuimea de sediu, natură și scop, conurează problema-întrebă, impinsă de Alkmaion din Crotona – nu ca argument, ci ca mister – spre neputința oamenilor de a-și lega începutul cu sfârșitul, lucru de care au știință numai zei. Or acestia nu pot fi decât teologic concepuți și nu teologic, ceea ce, de altfel, i-a dus la prăbușire, la „cadere în timp” (*Götterdämmerung* la Wagner, Nietzsche, Cioran).

Omul, captiv al eului, nu se arată în măsură să explice de ce se întrebă. Tuțea, în aceste condiții, se reincondează la primordialele biblice: pe de o parte Dumnezeul unic, neatributiv, atotstăpânitor, atotcuprinzător, atotrânduitor și, pe de altă, omul creat, călcător al poruncii (predilect omul faustian: *civitas terrena sive diaboli*). Adevărul, transcendent în esență, depășește Realul ca simplă prezență extramundană (la C. Böehm⁴), obiectivă (nu obiectivă), iar Dumnezeu, de la Toma d'Aquino, e Creatorul ex nihilo și se situează deasupra tuturor cauzelor; cauza care cauzează.⁵

1 De unde transpare ca un personaj ambiguu, cu verbul dezlănțuit și agresiv.
2 „De ce se întrebă și moare omul, după Invierea Mântuitorului? Răspuns paulinic: „rest de păcat originar”, în *Omul. Tratat de antropologie creștină. I. Problemele sau cartea întrebărilor*, Iași, Ed. Tipul, 1992, p. 166.
3 Idem, p. 124.
4 Idem, p.7.
5 Idem, p.9.
6 Idem, p.19.
7 Idem, p.159.
8 Idem, p.25.
9 Ex. *Increderea în sine întunecă credința* în Dumnezeu, p.165.
10 Idem, p.45.
11 Idem, p.51.
12 Idem, p.12.

Algoritmul problemei este stabilit de greci, încă de la Platon (a se vedea dialogul *Timeu*), și începe cu Dumnezeu ordonator, nu și Creator (ex *nihilo*). Degradarea satanică a lumii este implicită și decurge din mit; Biblia anulează *deserăciunea-deserăciunilor* cu păcatul original și, în condițiile Adevărului unic, problemele sunt soluția în redemptiune (Iisus, jertfa și mântuirea; Adevărul, Calea, Viața). Misterul (*mysterium, tremendous și fascinans* – la Otto Rudolf) este eliberator prin faptul că depășește omul și natura.

El scoate omul din limitele intuiției și îl aduce întrăbări. Tuțea (frecvent sub fascinarea rostrilor⁶, ca și Noica) vede că *Unul nemîscat al lui Parmenide nu poate izvori lumea, iar presocraciții au fost înșelați de zei, precum modernii de eul arbitrar și de aparență*. Problema acumulează noi date, deși Dumnezeu rămâne încă neatributiv, ca la Moise: „Eu sunt Cel ce sunt”. Apoi i-a zis: „Așa sa spun fiilor lui Israhel: Cel ce este m-a trimis la voi!” (Cartea A-II a lui Moise: 3.14).

Neatributiv, El rămâne indefinibil conceptual și așa ar fi rămas pentru omul autonom, lipsit de gândirea esențială, neprechupat de paradox, impietrit în aporezie, în factual. Abia când perfecționarea devine concept și normă lucrurile se vor schimba. Aceasta se întâmplă începând de la Descartes (*omino perfectus*).

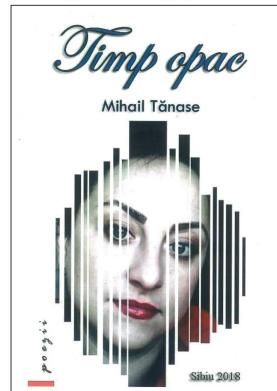
Lucrurile se mișcă în sensul schimbării odată cu universalurile lui William Ockham, din sec. al XIV-lea, însă Dumnezeu nu putea fi conceput în chip cartesian, El nefind identificabil nici în spațiu, nici în timp, ci mai degrabă ca funcție de tip identitate, capabilă să transforme argumentul în el însuși, sau pozitiv definit ca o matrice din algebră liniară.

Atributivitatea lui Dumnezeu devine tot mai căutăă însă începând de la Plotin, când binele suprem presupune unirea în gândire (până la unificare) cu El, moment de când teologia se definește ca știință a primului și comunicării Adevărului unic și nu se situează în lumea ideilor [...], ci în lumea transcendentă a adevărului unic.⁷

Adevărul, transcendent în esență, depășește Realul ca simplă prezență extramundană (la C. Böehm⁸), obiectivă (nu obiectivă), iar Dumnezeu, de la Toma d'Aquino, e Creatorul ex nihilo și se situează deasupra tuturor cauzelor; cauza care cauzează.⁹

Breviar

O lacrimă vorbitoare

Autor cu multe cărți la activ, Mihail Tânase continuă să-și transcrie tacerile și insomniile pe o lacrimă vorbitoare. Poezia lui împinde și candidă, învesmântată într-o luminosă tristețe – grăiese, frumos și convingător, despre o fată-mireasă care, deși îi dă de veste, nu va ajunge la el decât în vis. Resemnat, poetul se mulțumește cu absența iubitei, al cărei chip mirat îl zideste neconținut în dogarea Cuvântului, Cartea de fată (*Timp opac*), ca și precedentele, depun mărturia unui spirit de reală sensibilitate și înzestrare lirică, mereu capabil să pună în mișcare cele mai emoționante și înălțătoare sentimente.

Nevăsă și du căduse existență într-un scaun cu rotile, Mihail Tânase continuă să „plutească” prin constelațiile gândului mărturisitor de trăiri diafane. „Scrisorile-poeme”, pe care le expediază către o iubita de departe, vor ajunge la ea decât cu un inexistent poftăson. Suficient ca autorul să se simtă fericit și împăcat cu sine.

Tinerete lirică

Nu știu dacă poezia are vârstă, dar, cu siguranță, creatorul ei trăiește într-o perpetuă tinerețe. Acolo unde gândul înfiorat și starea de frumos din neconținut să se convertească în rostire lirică, în cuvânt purtător de mesaj placut imii. Lucru pe care se străduiește să-l demonstreze și Ion Iaurum, în recenta sa apariție editorială: *Spirala albastră* (Tipoteca). Revenit în spațiul poetic, după volumele *Clepsidra de rouă* (1992) și *Pelerin prin constelații* (1996), Ion Iaurum nu să dea desiz sau îndepărta deloc de temele și simbolurile sale din totdeauna: dorul de părinti, despărțirea de satul natal, tandrețea și dragul de femeia iubită, melancolia generată de trecerea anilor și a. Asumându-și dreptul de a suferi candid și împăcat cu propriul destin, poetul vibrează firesc, fără a forța, cum se mai obișnuiește, normalitatea materialului liric.

Pentru a pătrunde și deschira esențele acestei poezii, se cuvine să facă un singur lucru: să-șo cîtești în soaptă, la lumina insomniilor, răsfrânt în oglinda tinereții din noi înșine. (F.B.)

Floreacă BURTAN

Ceea ce îți dorești...

Nimic mai frumos: decât să aștepți o mireasă
Fugită, în noaptea nuntii ei, de acasă.
S-o aștepți, și ea, nicicând să nu vină,
Tot rătăcind, în veșmânt plutitor, de lumină.

Somnul tău, nu fie nici somn, nici trezire,
Ci, dulce rană, izvorând dintr-un flaut subțire.
Gura ta nu rostească nici un cuvânt,
Să-i auzi pașii, prin iarbă și rouă arzând.

Sau, poate, ai vrea să aștepți, într-o gară,
Un tren de demult, sunând a lemn de vioară
Și, din el, să coboare femeia aceea din vis,
Despre care, inspirat, lungi poeme ai scris.

Sau, poate, s-ar cuveni să vină toti îngerii,
Să te scape din îngelătoarele văii ale plângerii,
Să te spele de amintiri, cu zăpadă de crin,
Să nu mai fi singur, nefericit și străin.

Să stai la taifas, cu o cană de vin și o carte,
Să te simți mai bogat, cu o tinerețe și-o moarte,
Să înceapă să ningă sau, numai vară să fie,
În odaia în care va poposi o femeie târzie...

Ar trebui să îmi pun aripi

Tu locuiești într-o lacrimă vorbitoare.
Înserarea îți piaptăna pletele, cu duioșie,
Te ademenește, cu multă răbdare,
Îți desenează sufletul pe o infinită hârtie...

Până la tine e un drum interzis,
Până la tine, nu se poate ajunge,
Decât călătorind într-un vis
Și asumându-ți dreptul de-a plângă.

Cândva, între noi doi, nu era vamă,
Cândva, locuiam în respirația ta.
Acum, doar deznașdejdea mă bagă în seamă,
De aici, doar zburând se poate pleca.

Ar trebui să îmi pun aripi usoare,
Să le împrumut de la îngerul păzitor,
Dar, și el, a îmbătrânit, mi se pare,
Stă, supărăt și retras, pe un nor.

Până la tine e un drum interzis.
Până la tine – păduri și munți de cenușă.
Te implor: nu-mi lăsa dreptul la vis,
Nu-mi inchide și ultima ușă!...

Cuvintele au două fețe

Peste ziua de azi a înfrunzit chipul tău.
Peste ziua de mâine se vor asternе zăpezi.
Frumusețea ta mereu își schimbă culoarea,
Îi e teamă ca nu cumva să mă pierzi.

Ca să nu pleci, uite, îți-am devenit prag
Să fereastră, prin care, oricând, să privești.
Chiar și străinul din mine te ademenește,
Îți recită poeme, inventează povestii.

Câteodată, dispare și soarele dintre noi,
Să vine tristețea, își caută loc,
Să bate a iarnă în sentimentele noastre,
Lemnele îngheță, rezemate de foc.

Cuvintele au, permanent, două fețe,
Una – devreme, alta – nepermis de târzie,
Numai dragostea mea pentru tine
Rămâne Tânără, ca o retușată fotografie...

Singurătatea întocmește scrisorii

Tot mai des, singurătatea întocmește scrisorii,
Pe care, știu bine, nu le vei cîti niciodată.
Cuvintele sunt pline de răni și de nori,
Stau rezemate de o linîște îngândurată.

Drumul nu-mi mai reconoaste pașii înceși,
Însoțiile îmi sunt candidă zestre.
Chiar și lângă foc, ai putea să îngheță,
Ochii mei decupează, în noapte, forestre.

Clipele, zilele se răscoală, în calendar,
Nu își mai suportă cămașa subțiri...
Singurătatea expediază scrisorii, în zadar,
Cuvintele, abia îndrăznesc să respire.

Despre mine, nu se mai știe nimic.
Despre tine, doar postașul îmi dă câte-o veste.
Viața mea încape, oricând, într-un plic,
Viața ta – într-o amânătă poveste...

Răsărit și apus

La marginea zilei – un chip înnopitat.
La capătul nopții – un chip luminănd:
Răsărit și apus – căntar destrămat,
Vale și deal răscolite de vânt.

Despre vietile noastre, cine poate vorbi?
Cine le poate pune aripi încești?
Semănătă cu două oglinzi fumurii
Prinse în rame, pe același perete.

Tu stai îmbrăcată în raze și flori,
Eu, numai în vesmintă de ceață.
La zidul plângerii aud călători
Implorând schimbarea la față.

Mereu duc în braje un foc înghețat,
Tu, un rai odihnitor, de lumină.
Pașii mi s-au tocit de atâta umblă,
Pașii tăi au uitat să mai vină...

Dă-mi peste inimă

Dă-mi peste inimă cu o floare de nufăr,
Poate voi învăță, iubito, să plâng și să sufăr.

Dă-mi peste gând cu involburate ninsori,
Poate voi prîncepe diferența dintre soare și nori.

Pune-mi sub ochi o cărare ce vine,
Nerăbdătoare, de la tine până la mine.

Tu ești totdeauna răscălit de frumoasă.
Uite, din rouă fierbinți î-am zidit casă.

Am strâns miresmele, îți-am întocmit pat,
Să visezi privighetori într-un crâng înnopat

Și cete de îngeri, cu aripi străvezi și subțiri,
Bând nectar din cupele de trandafiri.

Vino, să-ți transcriu pletele, umerii, sănii,
Pe-o oglindă, curată și rece, ca razele lunii.

Lasă-te adormită în tandre, brațele mele,
Aburite de dor, geruite de stele.

Vino, dă-mi peste inimă cu o floare de nufăr,
Poate voi învăță, iubito, să plâng și să sufăr!...

Sunt fericit că te am...

Dacă n-ai fi atât de frumoasă, acum aş mori.
Dacă n-ai sta lângă mine, nu aş mai respira.
Uite, îngerul meu îți-a compus poezii,
Însoțiile s-au ascuns într-un bob de cafea.

Dacă n-ai fi aici – ispititoare și pură,
Demulț aş fi provocat un teribil război,
Aş fi rătăcit, fără rost, într-o veche trăsură,
Aş fi dat zodiile cu un veac înapoi.

Tu ești mereu o flacără curgătoare,
Trupul tău a furat toată mireasma din crâng,
Mă pândește, suveran, cu infinită răbdare,
Îmi ocrotește aripa de pe umărul stâng.

Sunt fericit că te am. Setea mea te îmbie.
Lampa stă la taifas cu un gând în florit.
Ești atât de frumoasă! Ora-i foarte târzie.
Ia-mă în brațe! Afară, ninsoarea s-a răzvrătit... .

Eoul pașilor tăi a încărunțit

Absența ta a înfrunzit lângă mine.
Îi simt respirația catifelată.
Am renunțat demult la drumuri străine.
Sunt singur, ca o cămașă abandonată.

Îmi cercetez rânilor și le descânt,
Curăț geamul de frunzele lunii, uscate,
Mă strecoar în poemul acesta flămând,
Îi trăiesc, resemnat, tristețile toate.

Uite cum rabd, cum ard tot, cum mă frâng,
Ochii mei lăcrimează și te ceresc,
În oglindă se răsfrângă un înger nătâng,
I-aș pune noi aripi, dar nu îndrăznesc.

S-au prăbușit lumi de când ai plecat,
Ecoul pașilor tăi a încărunțit în ogrădă,
Zadarnic însomniile au ieșit la arat,
Nici lampa nu are ochi să mă vadă.

În golul dintre clipe se face mai frig,
Tăcerea foșnește, podeaua suspină și crăpă,
Tu ești departe, iubito, n-am gură să strig,
De mâine, încă o iarnă poate să-nceapă... .

Cartea de poezie

Nicolae
DINA

Din dor de neam și de eroi

Evitând cu ostentație publicitatea și colaborarea cu reviste de specialitate, poetul roșiorean născut la Turnu-Măgurele în anul 1968, **ION MIHĂILĂ** este foarte puțin cunoscut în mediile literare, preferând pe cel virtual, publicându-și, într-un fel cu totul original, versurile însoțite de melodie și de imagini semnificative pe diverse canale de socializare, pe YouTube sau pe propriile bloguri, având ca model scriserismul folcloric, milioanele de vizualizări fiind semne ale interesului sătmărit, ale unor succese incontestabile asigurate de talentul său și de nouitatea neomodernistă și postmodernistă a poemelor sale.

A început să cochetizeze cu poezia dinainte de a deveni licean, fiind „un visător preadolescent, înalt și subire, ținând strâns la piept, în dreptul inimii, un caiet albastru, cu proprietatea creației”, așa cum și-l amintea poeta Domnița Neaga. Continuă să scrie și în perioada studiilor la Liceul Economic (1984-1988), avându-l ca profesor de literatură română pe scriitorul (de cărți de sertar la vremea respectivă, din cauza „băieților cu ochi albaștri”) și, totodată, îndrumătorul său în creația literară, Constantin T. Ciubotaru, căruia îi păstrează și astăzi o neștearsă gratitudine. La vremea respectivă era mai cunoscut ca mare iubitor al muzicii, fie ca interpret virtuos și multipremiat la instrumente populare (fluer, caval, cimpoi, pai, acordeon), fie ca interpret de muzică folk, la fel de premiat în perioada 1984-1995.

Deși colaborase la câteva reviste de cultură locală („Drum”, „Dor de dor”, „Cont deschis”, „Fereastră”), din anul 2004 este mai atras de noua tehnologie informatică și frecventează site-urile de literatură (poezie.ro, agoria.ro), având deja și girul poetului Mircea Micu („Luceafărul”), ale cărui aprecieri critice pentru stilul său liric novator se concretizează prin publicarea unor versuri la rubrica „Debut” (1988-1989). Adevaratul debut publicistic are loc în ziarul „Teleormanul” (1986-1988). Debutul editorial se va petrece abia în anul 2010, cu volumul „*Alină-Mi Dor*”, la Editura „Kronos R” din Giurgiu, la indemnul prietenilor din Asociația Culturală „Mileniu 3”, după ce, cu un an mai devreme, câteva texte fuseseră incluse în antologia scriitorilor roșioreni, „Rodul câmpiei”, urmat, cinci ani mai târziu de volumul „*Cu să spun că mă doare...*”, apără la Editura „StudIS” (Iași, 2015).

Volumul are, ca temă centrală, *iubirea*, căci autorul crede că „iubirea e mamă, iubirea e tată/din ea te-ai născut, cu ea mori odată/iubirea e pace, iubirea-i război/iubirea e tot ce se întâmplă, mereu între noi...” (*Nu știu să te pierd și nici să te vând*), cuprinzând sfera atotcuprinzătoare a ipostazelor acestui sentiment devenit deviza vieții sale.

Primele două poeme surprind *iubirea filială*, dragoste față de mamă, rămasă neștearsă și după trecerea

acesteia în lumea de dincolo. Tristețea îi inundă sufletul constățând, cu durere, că, în doar „căteva cuvinte” nu-și poate exprima „toată dragostea mea/si dorul crescut/peste suflet”, singura consolare fiind aceea că „doar o floare mai pot să pun/pe locul unde-odată/te asezai lângă mine/ină, cu tot...” (*E ziua tă, Mamă!*). Dragostea mamei nu este întreținută de nici un alt sentiment, fiindcă ea „te ţine în brațe/orice-ar fi...”, fiind „unică, simplă ca o lumină/dar la fel de infinită ca și ea...” (*De dorul tău, mamă*).

Iubirea pentru semeni și pentru Dumnezeu este o altă ipostază a dragostei văzute ca un sentiment normal în viață oricărui om, ce se manifestă „dacă lasi ca Dragostea să răsără peste nesfășritele pusturi ce țiu căștigat înima/ce-odată a cunoștință iubirea de oameni...”, făcând apel la următoarele cărți „iertarea crește peste tot în Rai,/că parfumul ei este cel mai frumos, și ţine atât de bine de foame/sufletul nostru...”, pledând, totodată, pentru respectarea valorilor morale fundamentale ale poporului român, pentru Bine care „ofere/sufletul tău/un scaun să se odihnească”, pentru Credință și Adevar, când „lumina există mereu atunci când privești spre Dumnezeu” (*De-a lungul vremii*), fiindcă cont de faptul că, în marea sa bunătate, „Dumnezeu nu vine nici odată./Doar dăruie.../Viață, Frumusețe,/Tinerete,/Bucuriie...” (*Nu, domnule, nu am bani!*). Speranța în binele omenirii nu îl părăsește niciodată și crede că „dacă am culege aurul din stele/argintul din pomii lui decembrie/știu diamantele din ochii oamenilor fericiți”, Binele, Frumosul, Fericirea, Adevarul și Cinstea, ca valori morale creștine, ar stăpâni sufletele oamenilor (*Lucrurile bune...*). Dragostea sa pentru Adevar, „singura ființă/ce merită/să poarte rochie albă...”, are rădăcini adânci și vechi, de cănd „trupul lui a intrat în visul meu/și/ce orice adolescent/m-am îndragostit de el”, poetul își exprimă în mod deschis împotrivirea față de această decadere în versuri care să inscriu în *tematica socială*, în aceeași notă evidențiant și antinomile bine-rău, întuneric-lumină, sărac-bogat, adevar-mincină, blâmand dualitatea unei societăți ce promovează tarele morale ca principii ale existenței, reguli de viață potrivit afirmașilor *homo homini lupus*, din moment ce unii sunt capabili să se vândă „pe nimic/pe ciosvărtă în plus/pe-o bucătă de piatră/dintr-o promisiu statuie”, dar și care „cumpără, fără rușine.../Viață, Frumusețe,/Tinerete, bucată de om” (*Nu, domnule, nu am bani*) și trăiesc după „legen junglei” a cărei „iarbă crește înalță/peste sfintele legi”, în timp ce omul simplu și modest este multumit cu darul lui Dumnezeu care i-a dat „un suflet plin de răbdare,/un trup, un copil, o familie,/o casă.../ în fiecare zi ceva de pus...” (*Să mă ierți, Dumnezeul meu!*).

Faptul că poemele lui Mihai Dor se caracterizează prin libertatea de creație, presupunând eludarea tuturor normelor de tradiție din poezia românească, prin tematica ancorată în realitatea cotidiană, prin latura autobiografică, printre un limbaj familiar și oral presupunând asociere originale de cuvinte comune cărora le acordă conotații insolite, prin prozodia liberă de convenții, cu structuri astrofice, cu versuri imogene ca măsură, pornind de la o silabă, până la douăzeci, lipsa totală a rimei și a ritmului, creațiile fiind infuzate de epic, de parodie, de ludic, toate acestea evidențieră talentul și usurința de a versifica ale unui important reprezentant teleormănean al postmodernismului românesc.

În cadrul poeziei lui Iacobu se observă că poetul își exprimă în mod deschis împotriva unei societăți care îl consideră un om deosebit de laudabil odinoară de prietenii mei... Eu nu mai am prieteni, ci numai complici” A. Camus („Exilul și împărăția”)

Însemnări de scriitor

NOTE,
COMENTARII

S-ar putea că omul este definit nu atât prin virtuțile sale, cât prin marile frustrări...

În viață suportă orice, mai puțin situațiile când este compătim în mod grosolan...

Si totuși, din tinerete îți rămâne ceva când îmbătrânești: poftă de a „bate câmpii.”

Linștea îți vine de la faptul că lucrurile din jur sună într-o anumită ordine... Orice schimbare îți provoacă panică.

Lumina veiozei este cea intimă... Lumina zilei este un fel de invazie!

Ce zice Turgheniev: „Fratelui Tolstoi îi lipesc *defectele necesare* pentru a deveni un mare scriitor!”

Montesquieu mărturisea că se simțea mai stăjanent alături de prostii decât de deștepții...

Vizitorul seamănă cu „Păianjenul zâmbitor” – pictură de Odilon Roden... În spatele zâmbetului se ascunde un râjet.

Oamenii au și părți bune și părți rele. Depinde din ce parte îi privescă!

„Neînfricat și dărz mă năpustesc împotriva ta, moarte” (Virginia Woolf).

La Giotto nu întâlnesc nimic în afara esențialului” (Andre Lhatte).

Am ajuns, după sute de ani de istorie, să ne lăudăm cu amprentele lăsatе de către cuceritor!

„Dar dacă orice om ascunde în el însuși un nebun, ce trebuie să fie cu orice societate?” Thomas Carlyle.

Oricât te-ai strădui să menții un echilibru în viață, nu vei reuși: vei căștiga rar și vei pierde mereu.

Speranța n-are unitate de măsură – ea există, sau nu există!

Problema „sistemului” din politica românească îmi amintește de anticii preoți egipieni care nu admiteau abateri de la regule sacre!

Suntem prea orgoliosi ca să înțelegem ceva din ceea ce ni se întâmplă, așa că învățăminte trecutului pentru noi nu există...

Morarea este ca un cutremur – îl aștepti, dar nu cînd vine.

O situație devenită aproape lege: vrenea se strică ori de căte ori vrei să pleci undeva...

„De multe vroiam să scriu și despre tine, despre candlerile noastre expirate” Cico Dumitrescu – „Jurnal de campanie”.

„Nu ne putem dărui înainte de a ne aparține” Ignazio Silone.

Un vers al nu știu cui rătăcit în memoria mea: „Aș vrea să fiu un trib de negri”...

Ca bătrân, între a merge și a te căzi este o diferență mică... Cu alte cuvinte, oricât ai merge, nu prea mai ajungi nicăieri.

Viața pare un simplu experiment sub privirile apatice ale Creatorului...!...

Nu înțelegeți ce vreau să spun? Trebuie să mărturisesc că mă simt obosit! Pierd și ur vorbelor și nu mai am acea minte împedite atât de laudată odinoară de prietenii mei... Eu nu mai am prieteni, ci numai complici” A. Camus („Exilul și împărăția”)

Un premiu tardiv și motivat chinuit nu face nici că un borcan cu zacuscă...

Bătrânețea înseamnă și o fizionomie care și-a pierdut toate reperele... Cei din jur nu te mai recunosc... Cel mult te privesc băntuiror!

A fi „răvășit”... Iată un termen care îți se potrivește în multe momente din viață.

A apărut de curând la „Tiptoalex” cartea scriitorului Gheorghe Olteanu – „Ambasadorii Alexandriei”. Remarcăm eleganța stilului și precizia informației treând în umbra efortul de documentare!

Lucian PARASCHIVESCU

Antologie lirică

Nicoleta
MILEA

Ce stradă e asta? (II)

- continuare din nr. 2/2018 -

Actul de creație, materială sau/și spirituală, este un act existential total, prin regândirea cu mintea creatorului, fiecare fiind liber să-si manifeste propria-i personalitate, în drumul spre desăvârșire. În acest sens, pornind de la considerentul că arta cuvântului se exprimă/explăcă cel mai bine prin cuvânt, un proiect recent al Filialei București – Poeziei a Uniunii Scriitorilor din România a realizat o primă antologie cu un titlu sugestiv: **Ce STRADĂ e ASTA? Poetă în peisajul urban**. Antologia coordonată de Horia Gârbea, președintele Filialei, a apărut la târâna, dar prestigioasa Editura Neuma, din Cluj, a cărei directoare este binecunoscută poetă și eseistă Andrea Hedeș. În realizarea proiectului, s-a implicat remarcabil artistul-realizator coperta și DTP: Gelu Iordache.

Ne aflăm în fața unei selecții oportune, care nu încep nicăi de generația din care face parte creatorul, nici de orientarea estetică în care se incadrează sau pe care o cultivă cu precădere. Valoarea estetică a fost criteriu fundamental care a stat la baza asocierii celor 57 de poeți.

Poet în tâlcăcirea temeiurilor vietii, Marin Codreanu marchează parcurgerea acestora și se menține permanent în spațiul problematicii propuse. La baza relației dintre limbă și univers, atributele fundamentale sunt adevărate, despre ființă, ca rostiri ale unei estetici ce relevă o extraordinară capacitate de plasticare a verbului, pe care o putem lectura în construcții ca acestea: „Pe Via Dolorosa treć sănii trase de cerbi/ Și de căprioare subtrii/ Ce se aude în Săptămâna Patimilor pe Via Dolorosa/ Sunt pașii. Mântuitorul pe moarte călcând/ Și suierul săрpeui pe o limbă de apă// De la o vreme pe Via Dolorosa nu se aude nimic./ Nici pașii ucincilor cu păr albstrău însipat ca iasomia/ Mângâiați de vântul atah” (Marin Codreanu, *Ninge-pe Via Dolorosa*, pag. 32).

Nonconformist și plăcut surprinzător chiar prin poeticul din el, Florin Costinescu dă forță și consistență materială, prin metaforă, imaginii artistice, asociind întotdeauna un sens palpabil, concret, unui model semantic abstract pe care-l construiește în propria-i vizuie: „Inainte de a ieși din casă/ și de a întoarce cheia în broască/ de-a-mi aruncă privirea sore cutia postălă/ și a-mi lăsat lărat de căinele vecinului/ îmi apăr în față o stradă care se pietrește;/ la fel, de căte ori mi se spune ceva despre certitudine/ văd pietruitorii lovind și potrivind din ochi/ cubul acela rece și din genunchi, sub burînta toamnei// Bat și nu înfrâbă nimic. Pentru ei/ trecătorii înseamnă numai picioare; au îmbătrânit și strada/ nu va fi terminată niciodată/- asediata de pietre cubice, de grămezi de nisip, gata să le rumige identitatea” (Florin Costinescu, *Sub burîntă*, pag. 36).

Dacă ar fi să-i caracterizăm, doar în două cuvinte, poezia lui George G. Daragiu, am spune: aparentă simplitate/ Vă lai la geom cu deglete inserții/ Și inflorescă două oară merii/ Dar stătă mai bine decât mine poate/ Ce neagră-i noaptea de singurătate/ Închid în departări cercul-lumină/ lufire grea pe strălumina/ Rătăcesc buimac pe străzi uitate/ Matur și trist de boala sănătate; (George G. Daragiu, *Pe străzi uitate*, pag. 37).

Pentru Silvana Depouint obiectele și ființele sunt înzestrăte cu o forță magică. Ele au o sănă, să vadă nevăzutul sau să dobândească soliditate/materialitate. Toate aceste posibilități oferă un spectacol inepuzabil: „străzi cu mersul tău pe buze/ monumente de pasi tropători/ impriști pe alei misterioase/ mersul oricui pe limba colțurilor de stradă/ din lumea frumoase din orașul adormit/ vrăjitoarele sunt bine-

mersi/ fac inhalări deasupra cazanelor/ bolborositoare de farmece/ printii își pierd vremea pe la bursă/ sau la vreo partidă de ceva pe viată și pe moarte/ învalitor un iz de uitare” (Silvana Depouint, *Perpetuum mobile*, pag. 42).

Simona-Grazia Dima își construiește opera pe inițierea unui tip de reflexivitate care face să fuzioneze nivelul estetic teoretic cu cel practic. În numele lor își asumă valori umane fundamentale și cultivă consistența cuvântului dintr-o pozitie echidistantă față de orientările contemporane, într-o manieră erudită-estetizantă... Veneția parcă dintr-o Elăda a spiritului, ascenziunea marilor creatori ai lumii, constată că „sensul este o emanatie a scrierii ca atare”... „După trezire văd brusc până la capătul lumii/ mi se deschide casa, curge sub ea în valuri stradă/ o apă uriașă. Pătrund cu văzul, nestingherit, de-a-până în Africa, unde mărsăluiesc/ furnicile jaglavak, la poruncă strictă-a/ unui vrăjitor. Vicleană cale, cu-atâtă pihuri/ făcute să nu chemea graba lor și totuși, odihnind la saluri. Atunci, pe o moșniță ei/ ne lăud prânzul de logicieni, dar numai/ spre a fi, în clipă următoare, martori/ la sediul Troiei. Pe-un dâm se-necorenează/ Maria Stuart, un pas la dreapta căstigă alegerile. Macron. Pe-un alt ghic al străzii/ supraviețuim Războului Reče, locuință în frig/mâncăm iaurt, disponibili și fericiți; fiindcă ea ne hrănește cu amintiri și viitor: din coltonul furnicilor jaglavak dirijate de vrăjitor/pe Cale Crangasi din Sectorul 6 și, de acolo,/ în misterul mătăsoi și cald” (Simona-Grazia Dima, *Volute*, pag. 43).

Dumitriu-Ion Dincă își poartă citorul în generozitate și neostenia lui nevoie de a-i cunoaște identitatea lirică, indiscutabil sub semnul sub semnul vocației autentice: „Cartea mea de identitate/ Posibilă ultă planetară/ Prima filă, satul unde m-am născut → Mărăcini, puf de păpăd, obuze neexplodate/ Mai apoi, strada Marghiloman, colț cu Tabărcă/ Prin care migrai spre Drăgaica Buzăului/ Comericanții de limonadă, Bragă și pesti din gheăță/ Au urmat Bd. Elena Pavel, dispărut/ Urgent după plecarea trupelor sovietice/ George Ranetti, Mizil/ Pe unde ediții plimbau statuia montată pe roți/ De la gară la șosea/ Numai atunci când urmărește treacătări/ Oficialități marcante/ Oilor din Ploiești lui nenea lancu/ Omagiata de Vasile al Riti, croitor păgubos/ Prieten al scriitorilor/ Varșovia, demisolul de unde auzeam lupoaică în părțilelor mitotic/ Aici oamenii își primeneau/ Copiii în fiecare zi/ (...) (Dumitriu Ion Dincă, *Ulița planetară*, pag. 45).

Spirit animat de misterele lumii și al spuneriilor de sine a acestel lumi, Viorel Dinescu ne oferă o lirică implinătă atât sub aspectul conținutului, cât și al formei, sub semnul exigenței artistice: „Respir în culorile florilor care se deschid dimineață/ Într-o uimire transparentă/ Răcoarea fierbințe a planșelor/ Mă cufundă într-un peisaj plin de gânduri/ Luminiile vin cuțje a unei/ Asemănătoare cu sirotul umbrelor/ În lungul unui anotimp/ Copleșit de senzări strecturate dintr-o parte în alta a zilei/ Și-n depărtare se-aude o lumină stîngându-se, Cenușa ei cade pe filele albe/ Ale zilei/ trecute/ Ce sărbătoare inaltă!/ Lângă mine să a rătăcit o catedrală” (Viorel Dinescu, *Catedrală*, pag. 50).

Poet de o robustă constituție lirică, Nicolae Dragoș se individualizează și surprinde prin modalitățile de expresie a ideilor și sentimentelor asociate lumii și a sineleui, clipă revelației amprentându-creația: „Ce-i stradă?”, dacă te întreb/ răspunsu-clar, chiar de-nu-l-vrei/ ..un capăt drumul să-l începi/ un altul – drumul să-l

încehei!”// O stradă dă în altă stradă/ prin ani, pe care le petreci/ îndelungată promenadă/ „Stii c-ai venit. Nu stii când pleci?”// Ce nu vrei, lasă să se vadă/ „când te insori, când dai divorțul...”// Secrete multe spune-o stradă/ tine secret doar „când dai colțul” (Nicolae Dragoș, *Viața ca o stradă*, definirea poștilă, pag. 54).

Atractive nucleu lirice concentrante, sugeră, creează în poemul *mama mea* Marian Drăghici, într-o vizuie inedită, contribuind astfel la împrostărea și îmboțătirea temei propuse: „pe strada Puțu cu plop/ calcă matu în gropi/ măjă calcă în chesuri/ pe Strada Verzel (Fosta Dostoevski),// deasupra poeziei/ și dumetul ei/ îndeplinește orunde la oraș/ calci prin goluri mai mari/ ca supraviețuirea/ fară urmări” (Marian Drăghici, *mama mea*, pag. 55).

Recunoașterea stilului poetic al lui Carmen Firan, apreciat de critica literară și de citorii statonari, reflectă, dincolo de particularitățile formelor de expresie, o atitudine profundă, determinată de natura sa reflexivă: „pe o stradă cu nume de treccere/ îmi strig viață mai aproape/ îmi ascund semințele incolite în zid/ am fost amânat cu numele unei/ păsări de prădă/ mi-aduc aminte doar ce-n-am apucat/ să ating/ mă lovea tot orașul în coastă/ și nu mai aveam la cine să strig/ săptesc/ mai măngâi/ uite, scriu/ pe o stradă cu nume de treccere/ nu eu sunt cel/ despre care se mai vorbește” (Carmen Firan, *amăgri*, pag. 60).

Un poem confesiv, într-un registrusensibil, metaforic, rafinat, scris de Mariana Filimon. „Când dor mi se face/ de un verde intens/ mă plimb pe Floreasca/ agale/ umbra poetului Coșovei/ se alătură norilor/ (...) pasărea acum spre cer/ se înălță/ a fost doar un inger pribegă/ rătăcit/ răstălmăci de lumi/ și de fapte/ mă imping/ mă trag îndărăt/ înima mea/ tu răzi/ sau tu plâng” (Mariana Filimon, *Calea Floreasca*, pag. 61).

Capacitatea de a sintetiza și abstractiza în general în creații remarcabile, prin juxtapunerea unui element din natură la o stare sufletească se evidențiază dezvoltat în poemele lui Carmen Focsă: „Orașul trăiește viața iernilor din fiecare/ Într-o umbra de pe astăld/ pănată/ și de abruptă cărăreacă/ Altădată cuminte, întregă/ Ani-lumină pănată la geana de care/ Nicu lacrimă nu se mai leagă/... Si ninge sporind, înzecind, însuflând/ Atâta lucru și fapte pe care/ Zăpada le uită, le-ngrăopă, le neagă...” (Carmen Focsă, *Viața iernilor*, pag. 63).

Resurse neobișnuite aduce în genul lirici Mihail Galățanu, printr-o izbitoare și șocantă nouătate a esențelor metaforice, provocatoare de spontane tensiuni emotionale: „Bine, am să recunosc chiaj de la început/ eu sunt autorul operelor/ tuturor ălaor care mișună păcolu/ până muzeul literaturii/ Eu bat străzile. Și străzile mă bat pe mine/ Până la urmă, de astă/ vin astări păcolu- acela/ și de adevărat/ Scoate nebotoșe de vreme paginile albastre de sex și iubire/ Efemere ca orgasmul/ Dar vîi, colorate, sălbaticice, prezente în măduile/ De care nici nu s-ar fi terminat/ Sau poate că întotdeauna se termină numai ceea ce există acă” (Riri Manor, *Sufletul meu pestriț* (*Născut-crescut în București*), pag. 94).

Captiv în universul creației, care-i acapareză spiritul, Constantin Marafet probează multiple disponibilități lirice: „pe strada mea doar curcubeul mai cântă/ și cerșetorul de pe perzaval lunii/ frunzele își cauță copaci/ prin forofa mulțimii/ și dimineață plâng/ numeroase străzi stă-n cristești/ drept ca un picior de munte/(...) în strada de pe strada cu nume de poet/ curcubeiele atipesc/ când împărtășesc ploaia decadentă/ în cîntecul miop al cocorului.” (Constantin Marafet, *pe strada mea*, pag. 100).

linie./ umbrele au adormit cu noi dedesubt, ghemuiti în somnul etern./ usturătoare numele noastre urechi necunoscătorului,/ așteptând moartea în singurătate, înfricoșător și nimic/ ningă din scănduri cu fluturi negri/ fosilele lumișii răsar în nori peste turnuri topite/ lumina se va găuri cu vîpere./ strada va curge torențial la jgheaburile de piatră/ ale neexistenței” (Liviu Georgescu, *ahucare*, pag. 71).

O scriituraabilă, rafinată, fondată pe calități, ce probează diversitatea stilistică a poeziei, ne oferă Valentin Iacob: „Fata sectionată/ pe care o vezii în fiecare dimineață udându-ți florile/ probabil cu săngele ei...// Si apoi undeva pe stradă, zâmbindu-ți frugal pe fereastră unui autobuz, sau mai degrabă seara, privindu-te îngândurată/ cu o balanță în mâini...” (Valentin Iacob, *Infiniții lumeos*, pag. 75).

Poetria, ca formă de cunoaștere, o identificăm în rostirea distinctă, solidă, expresivă, durabilă a Ioanei Ieronim: „...Balta să fie, că pește... Percutat, executat, ca la carte. Liber. Astă-i important. E liber n'auzi?. Acasă. Sună-i. Da-nu cumva... Mormânt(...)" (Ioana Ieronim, *In stradă e asta*, pag. 77).

Spiritu frâmantă și problematizant, Nora Iuga, subtil și revelat, învinge timpul prin poezie: „ce stradă e asta pe care călăram/ amândoi/ cumpărăt pâine și sare/ cu albul etern ne hrănim/ avem soare și ploaie și vânt/ avem și de lucru din când în când/ nu ne lipșește nimic ca să simf/ liberi ca păsările scăpă din timp/doar timp” (Nora Iuga, *ce stradă e asta*, pag. 79).

Sensibilă și rafinată, Eliza Macadan scrie poeme străbătute de o fascinantă intensitate emoțională: „Soarele rânește/ de după clopotniță/ bice de lună/ îmi sfîrșuie obrajii/ un porumbel se opreste din zbor/ își trage sufletul numărăt de bătăi de aripă/ margininea mesei și pentru el margininea lumii/ stradă începe totuși turără cu tot ce au în bagajie un flor mai umple și nu-i găsesc/ numărătă adresa sau numărul de telefon/ când se revâră pe caldarăm/ îmi desprindă tălpile de soi/ și vin la tine ca prima oară” (Eliza Macadan, *Poezii urbane*, pag. 81).

Bilătită de a crea, într-o pacă disret cu lumea exterioară, pun în adevărată lumină încorporarea stilului cu tot ce are particular, specific, original, Diana Manole: „Avean săse-săpte ani și încă îmi sageam degetul/ atunci când mi se facea somn sau frică/ la fel ca atunci/ Bunica n-a observat de la început/ era ocupată/ il plângă pe pisicul lovit care zacea în mijlocul drumului/ cu cesură osură/ Am scris astă fară să vreau, am atipit pe scaunul de la calculator/ dar măinile au continuat să tasteze singure/ ca și cu atingerea literelor mi-ar fi dat sentimentul/ de linște după care tâanjeam în copilarie/ Am vrut să spun cu capul zdrobit/ astă era realitatea/ soferul l-a văzut, dar n-a mai avut cum să-l evite/ Habar n-aveam că bunica și-a plângă/ mi-a sărută/ și greselă/ mă holbam la ea neîncrătoare/ iar ca mi-a tras o palmă căt a putut de tare/ să mă scoată din soc/ - Că doar și moarte și ceva natural!” (Diana Manole, *Accidentul de circulație*, pag. 87).

Pentru Riri Manor, limbă în care își scrie sufletul este un „modus vivendi”, după propria-i mărturisire, aspirație către cunoaștere și autocunoaștere, prin poezie: „Sufletul meu pestriț/ Scotocindu-și boarfele/ Mai face ordine în emotii/ Dă la îvelă căine este și cine ar vrea să fie/ Se impletește între directive oficiale și omirice/ Își sustine febril ultimele pledoarie de lupător nepensionat/ Curăță colbul de pe copilul înmagazinat în memorie/ Resuscitează incăratul tâmar de douăzeci de ani/ Care nimic nu știe încă/ Si plin și totuși de adevărat/ Scoate nebotoșe de vreme paginile albastre de sex și iubire/ Efemere ca orgasmul/ Dar vîi, colorate, sălbaticice, prezente în măduile/ De care nici nu s-ar fi terminat/ Sau poate că întotdeauna se termină numai ceea ce există acă” (Riri Manor, *Sufletul meu pestriț* (*Născut-crescut în București*), pag. 94).

Captiv în universul creației, care-i acapareză spiritul, Constantin Marafet probează multiple disponibilități lirice: „pe strada mea doar curcubeul mai cântă/ și cerșetorul de pe perzaval lunii/ frunzele își cauță copaci/ prin forofa mulțimii/ și dimineață plâng/ numeroase străzi stă-n cristești/ drept ca un picior de munte/(...) în strada de pe strada cu nume de poet/ curcubeiele atipesc/ când împărtășesc ploaia decadentă/ în cîntecul miop al cocorului.” (Constantin Marafet, *pe strada mea*, pag. 100).

Proză

Marin
CODREANU

Văgăuna

Dacă Mantu a dat cu pălăria de pământ la primirea cătăunului de înștiințare cum că Didina, în urmă sentinței judecător estești, este obligată să plătească prin fisc suma de doi poli, acum când fiscul a comunicat că amendă este anulată, tot Mantu a tras o băută din călcă din cărăciună la Geacarel. Cum și pe ce bază a fost anulată amendă, merită explicită în continuare:

Cu cei doi poli dati de Didina, ascunși în bordura pălăriei, Mantu legă iapa între ulube, smulse din cui bieciușa din piele de sarpe cu cederie de corn, se aruncă din mers pe capră și pornește în galopul calului cu carioara până la Roșiorii de Vede. În loc să ia pe soseaua pietruită care trece prin Brebma, Tata-l Soarelui (cum îl se mai zicea lui Mantu) se gândi să o apuce prin Ciolpani, ca să adape a iapa în apa Veziu limpede ca un izvor de munte. Cât iapa bău apă, Mantu răsuori și tigară din tutun de Banat, o înfipse între măsele, scoase din buzunarul flaneliei cremenea și lasca, lovi cu amaruil o singură dată cremenea și, în bătaia scânteilor, lasca se aprinsă aproape instantaneu. Bucuros de performanță, trase un fum adânc din tigară și îndemnă iapa din hături și bici să taie în două oglinda apăr, dar calul se codea. Să cum iepei nu îi e în fire să stea în coadă când îi se zice „Hai!”, Mantu bănu că ceva nu e în regulă și, la o nouă smucitură din hături, îi arse bălanele o bieciușă pe bulevardul spinării. Senzia de usturime care cu care nu era obișnuită o făcu pe iapă să-i incordeze toți mușchi, smulse prin smucitură copitele din chișai, apoi îl trecu pe Mantu, cu carioară cu tot, pe malul celălalt. Măhnit până la suferință că lovise cu brutalitate animalul, sări bruse de pe capră, sărăută iapa pe bot și-i zise în soaptă: To-n cur căciula mea, / lapă albă-mi trebuia,/ Parcă neagră nu tragea! Chiniut de remușcări pentru fapta lui neugătuită, Mantu a mers pe jos cu iapa de dărlogi până în capătul ciolpanilor (un drum de cără, pe care a trecut, la 1877, Generalul Cernat cu Osman Pasa, luarăt prizonier la Opanez, localitate așezată pe teritoriu Bulgaria) într-o trăsură regală trasă de două perchișe de cai albi ca latopele de bivolătă). Aici Mantu sărătu înca o dată iapa între ochi, îi stersc cu un smoc de măreță copitele de apă și nisip, se aruncă din mers în carioară, înfipse bieciușa în loiră și se lăsă purtat de animal până la ieșirea din ciolpani. De aici, la o aruncătură de sălăj, chiar în pieptul dealului, durează și astăzi conacul grecului Victor Kisam, păzit cu strănicie de un pândar și săpte căini dalmatieni, grași ca niște porcești de lapte, despre care vom vorbi în altă imprejurare. Peste drum de conac a existat timp de câteva decenii moara cu cele mai bune valuri și planșitere din județ, a cărei cureau de transmisie avea să-l prindă pe fiu său Tomică și să-l ducă pe cealaltă lume. De focul lui avea să sfărșească și Victor, care, în timp ce Mantu trecea cu carioara prin dreptul conacului, el stăcojară pe bancă, privind zorile care se revărsau ca o lavă de vulcan peste Pădurea Nebună din imediata apropiere.

— Neață-bună, boierule! Îl salută Mantu pe boierul îngândurat.

— Neață! Tu esti, Maneo? Un' te duci, bă, cu noaptea-n cap, nu cumva ti-a căzut cloșca și umpli după ouă cu sămânță?

— Nu, boierule. Nu mi-a căzut nici o cloșcă. Mă duc la fisc să plătesc o

blestemată de amendă. D'acolo mă duc și la un control, la doctorul Noica, să văz cum mai stau cu... jucăuria.

— Ba-că-te-ai-zice, Maneo, ce-fi să merg și eu cu tine?! N-am nimic, dar nu strică să fac și eu un control... Mai știi...? Poate-mi găsește vre-o hibă.

— Știn eu, boierule? Te-oi sparge dumneata de gras, dar ai făță galbenă de mărăpudere. Hai, urcă-n carioară, că nu te costă nimic.

Cum se așeză boierule, pe capră, lângă Mantu, animalul se și șternu la drum, semn că iapa înțelese gândul stăpânlui, fară să i se bată sauă.

Soreale de pe deal răsarea, moara în urmă lor tuftuță, iapa între ulube se opintează, iar cei doi drumeți atât de diferiți, prin forță destinalui, sporovăiu verzi și uscate, vorba unu proverb românesc. Ce sporovăiu ei pe capră carioarei nu e chiar lipsit de importanță, aşa că, pentru a ne potoli curiozitatea, n-ar fi rău să tragem puțin cu urechea:

Boierul: Maneo, de unde ai tu iapă-asta atât de focoasă, nu mi-o vinzi mie, că-dău bani bunii tăi? Să stii că o cumpăr cu carioară cu tot. Uite, ca să băm la Geacarel adâlmașul, îți dai doi poli. Acu îți pun banii pe capul protoplasmă. Cu banii pe tapă și pe carioară îți poți cumpăra din târg cei mai frumoși junci. Dar să-mi dai și bieciușa.

Mantu: Mai bine mă vând pe mine, boierule, că să bătrân cum sun, îci bani frumoși la concar. Nu, boierule, nu facem targul. Lap-asta, aşa cum o vezi, m-a scos din multe necazuri. Ea e sprinjul meu la bătrânețe.

Boierul: Bine, Maneo, dacă nu vrei, nu vrei. În caz că-i răzgândești, te rog să-mi dai de stire. A, uite că uitam: îi spune-mi, bă, ce mai face gineri-tău? Săii că de mic copil și până să se însoare cu Didina a fost argatul meu la curte?! Dacă nu ar fi facut pocinogă cu curcanii, poate că era și acum. Nu știi ce părere ai tu despre Petruș? Dar să-ți povestesc întâmplarea cu curcanii: într-un lăsată-seculul de Crăciun, Petruș Pasăru (așa îi se mai zicea printre argați, pentru că el avea grăja de toate orătărările de la curte), ei, să tot fie cu vreo cinci ani în urmă, i-a plâns neveste-mi, Tinculina, că să-îmbolnăvăt în curcan. Tinculina, după ce s-a convins la fată locului că într-adevăr curcanul e bolnav, m-a întrebat pe mine ce să facem cu 36 vietăea picătă de boală. Tai-o și dă-o argaților s-o măñânce, să tot e și lăsată-secului, zăsăi eu”. La lăsată-secului, de Paști, săi mai îmbolnăvăt în curcan. Să tot asa, la căte-o zi mare, se mai îmbolnăvea căt-un curcan... Măi, cu îmbolnăvirea curcanilor nu e bună, aşa că chemai la mine omul meu de încredere și afai de la el că, de fapt, curcanii nu se îmbolnăvesc ci Petruș Pasăru le infinge căte un bold în gusă. Altfel, Petruș și el le orice. Păi când era argat la Ilian învățătorul cine crezi că facea lecțiile cu elevii din clasă? El. La istorie și la geografie nu-l întrecea nimenei. Nici chiar Ilian. A căstigat toate concursurile pe județ, până s-a dus vestea. Cei de la armată au venit la scăsal să-l recruteze pentru Liceul militar. Dar pentru că Ruxandra n-a vrut să dea semnătură, Petruș a rămas în continuare argat până la încorporare.

Mantu: Brânză bună-n burduf de căine,

boierule. Chiar noaptea trecută a fugit din căzarmă, a venit acasă să-și vadă băiatul, să a hărțuiți cu jandarmii și până dimineață a fost îndărât. Ce-o fi făcut acu nu știu. Dacă-l prind ăia de la Turnu Măgurele îl dă ca dezertor, de se mai alege și cu pușcărie. Ne bazăm și noi pe printul Mihai care îl are de bine. Dar dacă Petruș e cum zici dumneata cruce de-nchinăt de ce nu-l ai făcut un gineare cu dominoarea Tincuță?

Boierul: Dar dracu să te ia! Eu te-am prețuit, Maneo, pentru gândirea sănătoasă, dar acu dădu-și cu băta-n balta. De ce nu i-am dat și pe Tincuță de nevastă? Pentru că Petruș a născut sărac.

Mantu: Păi bine, boierule, nu ai dumneata destulă avere?

Boierul: Am, dar stii și tu că ban la ban trage și păduche la păduche. Dacă ar fi făcut Petruș inginerie de aviație și școală de pilotaj în Franță ca Scurtu să mai zice...

Mantu: Ce-ai mai zice, boierule? N-ai mai zice nimic. Să stii dumneata de ce... Mai deunăzi, Scurtu al dumitale s-a lungit râu în cărăciună la Lupu, apoi l-a băut pe bielut Lup de-l-a călcăt în picioare.

Boierul: Dar stii de ce l-a băut? Nu stii. Hai să-ți spun eu: l-a băut pentru că Lupu l-a reclamat pe Scurtu la Ministerul de Război că în fiecare săptămână vine cu avionul și aruncă pachete cu bunătăți deasupra conacului, pentru Tincuță. Acum sun spus și tu-n-a meritătățea? În locul lui Scurtu, tu ce-ai fi făcut?

Căt iapa slobozi o găleată de pișat în tărâna de pe sose, Mantu scoase din tabaghere o tigară gata răsucită, o trase încă o dată pe podul limbii să nu se dezlipescă și când să o vâre între măsele, boierul deschise un portăgărat placat cu aur și-i oferi o figură RMS.

Boierul: Ia, Maneo, una de-asta de care fumează Carol.

Mantu: Nu iau, boierule, că tot un căcat e. Săi zicala îai românească: sus fuluj, osu scuipatul, în gură căcătul. Să mă ierți domnia ta de cacofonie!

Soare cu dinți. Viermuiala și galăgia samsarilor din targul de vineri le intrerup conversația celor doi guralini, de parcă le-ar fi pus cinea lacătă la gură. Mantu opri carioara, smulse căciula lui bufură din cutia carioarei (pe care o purta după el, fie vară, fie iarnă), o așeză pe creștetul capului, apoi o îndeșă până la rădăcina urechilor, apucă de capă de dărlogi și apoi o legă de stanoagă din fată cărăciunii „La Geacarel”. Își trase zăbală din gură, agăță de urechile-i și acoperi spinarea cu o velină veche.

Mantu: Boierule, rupse Mantu tăcerea, eu mă duc la fisc, apoi dau o rătă prin târg să-i cumpăr Didinu, crețelina și două papiopte de amici, aşa că, până la zecă, vezi cum omorii timpul. La zecă fix ne-înlănuim la ușa cabineturui, altfel se supără Noica.

Boierul: Du-te, Maneo și fă-ti treburile, nu-mi purta mie de grăjă: până una, alta, dar dosul până la domnul Pănculescu. Am auzit că vine un tractor. Un „Lanz bulldog” cu bilă în cap. De-acolo sau o rătă prin piatră, poate-mi găseșc o căciulă de astrahan brumăriu, că iarna bate la ușă, și un baston de scălam, cu care să-ies din casă, noaptea, când latră dalmatienii.

La zecă, primul care intră în cabinet fu Mantu:

Doctorul: Să intre Mantu! Hai, măi,

nepricopisitule, dezbracă-te, ce te uiți la mine ca miaua lui Roman? Parcă vîi prima dată la Noica. Respiră adânc! Și mai adânc! Așa! Ia, să vedem cum stai cu biblică. Da. Stai ceva mai bine, dar mai lasă-l dracului de fumat. L-ai mai rărit sau nu? Te rog să nu mă mintă, că stetoscopul îmi spune tot.

Mantu: Nul-am rărit, domnule doctor.

Doctorul: Se vede. Încearcă, poate reușești. E în folosul tau, nu în al meu. Ești liber. Ne revedem peste două luni.

Mantu: Domnule doctor, vă rog să-l... spui...

Mantu: Vreau să vă spun și eu ceva. Dacă-mi permiteți!

Doctorul: Repede, că vezi bine căți pacientii așteaptă dîncolo de ușă.

Mantu: Vă rog să-l consultați și pe boierul Victor Kisam. Acum. Am a tapă bună și nu pot să aștepță (mințea).

Doctorul: Suferă de ceva?

Mantu: El zice că nu.

Doctorul: Atunci de ce vine la mine?

Mantu: Daia. Să vază dacă suferă de vre-o boală.

Doctorul: Bine, Mantule, spune-i să intre. Mantu salută cu plecăciune pe cel mai bun doctor din împrejurimi apoi dispără din cabinet, prefăcându-se că uită cosința cu ouă de rată, toate cu căte două găbenări – micul dejun preferat de doctorul Noica pentru cel putin o lună de zile. În hol boierul trăgea din adâncul plămănilor din tigara RMS, nerăbdător să intre la consultație. Mantu îl făcu semn din cap să intre în cabinet, iar din gură îi șopti la urechile, pentru a nu fi auzit de cei din jur: Boierule, când isprăvești treaba cu consultația, mă găsești la Geacarel.

Nevoit să respire un aer îmbăcisat de mirosuri puternice de tincturi și anatoxine, ajuns în stradă cu bine și cu sănătate. Mantu se găndi că nu i-ar strica un clondur de spumă de drojdie, aşa că iuți pasul până la cea mai vestită cărăciună roșioră „La Geacarel”. Miroslul de mititei și de frânzelă caldă, ritmurile săltărește ale jocurilor populare, cântăre de renumitul taraf, compus din Ion Lete, violonist, Minică Ghiabaour, cobzar și Ilie Brijulete la canun (adică la contrabas) făcându pe Mantu să uite de bolnavul închipuit, aşa că, înfrântă de spuma de drojdie și de anulararea amenziilor de la fis, se avântă într-un joc de geampara în care era de neîntrecut. Cu pălărie intr-o mână și cu bieciușa în cealaltă mână, avântându-se în tropotite și piruite-i-a vrăjît pe cei prezenti într-atât, încă, brusc, la început să-l aclame și să dea cu căciulile de pământ, în semn de admiratie. Acesta fusese tabloul campesc de un autentic și de un pitoresc aparte, ce i se înfățișă boierulu Victor Kisam la intrarea lui în scunda tavernă veselă și tristă. Tristețea întărită pe față roșcovană de boier bine hrănăit îl făcu pe Mantu să stea din joc și să iasă din cărăciună umăr la umăr cu distinsul său tovarăș de drum.

Mantu: Boierule, ce și-a făcut Noica, deoarece ești cam verde la față?

Boierul: Nu mi-a făcut nimic rău, doar că am intrat sănătos și am ieșit bolnav. M-a susținut peste tot și nu mi-a spus nimic. Poate îți va spune tîie acum că tot mi-a zis să te duci pări la el. Mantu: Boierule, ce-ai cam verde la față?

Boierul: Nu mi-a făcut nimic rău, doar că am intrat sănătos și am ieșit bolnav. M-a susținut peste tot și nu mi-a spus nimic. Poate îți va spune tîie acum că tot mi-a zis să te duci pări la el.

Si abia plecă bătrânelul Mantu că domnul grec de Salonic se și apucă să adjudece vreo săptămică și o felie că de porc, pe care le stropi din belșug cu o sticlu de vin negru de Niculitel.

Boierul: Hei, Ghiabaure, ia, dă-te aproape cu cobza ta fermecată și zim-ceva din baladă lui Corbea, dacă vrei să te-alegi cu-n băciș gris! Iar tu, crăsmărito, fă-te-ncoace cu încă o sticlu de Niculitel, din âl negru ca săngele de iepure! Minică Ghiabaure se apropie de masă și întinse mâna, zâmbindu-i prietenesc. Boierul ridică privirea și zise pe un ton aspru și dojenitor: de cănd, Ghiabaure, sluga intinde mâna la stăpân?

Ghiabaure: Stăpân ești pe moșia dumitale, boierule. Aici, în cărăciună, Giacarel e stăpânul.

(Fragment de roman)

Portret literar

Ştefan Vida
MARINESCU

Destinul scriitorului

La Editura „Terra” a apărut o antologie îngranjată de C. Neagu și R.V. Muscă, doi publiciști vrânceni, având ca subiect un Autor: **Valeriu Anghel**, teleormănean la origine care, în această lună, este și un venerabil octogenar.

Astfel că, în colecția „Biblioteca S. Mehedintii”, publiciștii menționătoți au strâns texte – publicistică, versuri – aparținând scriitorului **Valeriu Anghel**, a cărui existență este, ea însăși, un act de cultură. O pildă vie de efervescentă și de spiritualitate!

Elegantă, densă, cartea cuprinde atitudini, reportaje, un recurs la *cultură și civilizație*, la *istorie și educație*, poeme evocatoare, demne de considerat devize ori profesioniști de credință, de factură profesională (didactică), dar și existențială, în general.

Citim, cu încântare și folos, despre: creatorul cronologiei moderne – Dionisie Exiguul, despre islâm (într-o istorie ca niște „misiuri misătoare”), despre Cantemir, inventatorii români, marea acrțiță Leopoldina Bălănuță, cercetarea științifică (la Academia Română, de pildă), despre „Religia” în școală (un subtîu, plastic și... marquezian e „Toamna patriarhului”).

Scriitorul (care a fondat, acum 17 ani, revista ProSaeulum și care a publicat, printre altele, *Cămașa de răcoare* (lirică) sau *Duminicile ierbii* (poezie bilingvă, româno-franceză), *Pasii noștri* (tot poezie, tradus și ea în franceză), dar și cărti monografice despre Leopoldina Bălănuță ori Cornel Coman, alte monografii cu subiecte istorice) nu și-a risipit o

viață, ci s-a îmbogățit, permanent, în spirit, ne-a îmbogățit pe noi, contemporani săi, asemenea. Recent, la „Pallas”, a publicat o evocare despre unica Blandiana.

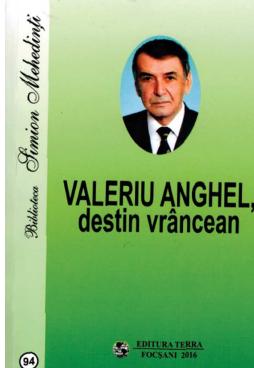
filolog) în învățământ. Astfel, **V. Anghel** a apelat la „monitorizarea” (apărarea) limbii române, criticând, cu argumente, și chiar cu vehemență, noile începuturi (ratațe) din ministeriatul Funeriu.

Acest scriitor animat de bine, de adevar, de frumos, de ne-uitare, a scris cu aplicatie și despre „fabulație și realism” (ca aspecte stilistice în învățământ), cu humor și ironie, persiflând, uneori, și cu accente pamphletare.

Scriitorul este atent la romanismul basarabean, scriind despre poetă Leonida Lari. Dar evocând și un poet de valoare, Dumitru Pricop, „melodios și sacru”, care a trecut în lumea umbrelor prin 2007. Numit, cu generoasă camaraderie, „un prieten” al Iriicii și poet „minoritic”.

Secvențele poetice au un aer sentimental (ne-a plăcut „Elenesciană” – cu accente polemice, text folclorizant) și încheie, rotund, o carte „destin-ată” și meritată de un scriitor tradiționalist, confesiv, idealist (clasici, partizan al armoniei și al echilibrului), „demisificator de profesie” (cum îl alină un publicist), reverențios cu reprezentanții (de marcă aii) Literelor și ai Artelor, ai Iстoriei, scriitor a cărui vocație să se împlintească. Într-un destin revelator, de senior al literelor și al sentimentului național.

Cu permisiunea Poetului, îi reproducem un text la ceas aniversar. „La mulți ani”, Valeriu Anghel!

Pasionat de istorie, **V. Anghel** a scris despre lupta *anticomunistă* (a unei Organizații) și despre Carol I, despre Kennedy și despre enigme ale istoriei, dar și despre *dulcea Bucovină*, mișcarea decembристă din 1889, problema secuiașă, conflictele militare, mafia dâmboviteană, sași, manipulare și. Subiecte fierbinți, de actualitate, abordate în stil sobru, ferm, cu îngrijorare și în spirit moralist și umanist.

Scriitorul, poet și publicist, a fost mereu preocupat de educație și pentru că anii de zile a profesat (ca profesor,

Cămașa de răcoare

...Viața n-ar fi starea care ne-nristează,
Am putea lua din plinul ei o parte,
Dar în noi când fluturi nu mai înnopteaază,
Calea ei lactee arde prea departe;
Ne-avântăm spre ceruri, lin și meteoric,
Dar ne înspăimântă zborul în cădere,
Suntem doar o filă-a unui ev istoric,
Tragic bântuiri de-același vechi himere.

De ne tragem, totuși, sufului fiecare,
Ca Sisif, din duhul amforelor sparte,
Limpezind, prin caznă, zare după zare,
Într-un mit al nostru, conturat aparte,

Nu toti vom putea atinge absolutul
Pe un ţărm al lumii aspru și înfim,
Prea înalt e cerul și prea greu e lutul,
Nu știm cine suntem și nici ce-o să fim.

În tăceri cuprindem, biblic, necuprinsul,
Dar nu mai distingem bine, la nevoie,
Cine a învins și cine e învinsul,
De suntem ruină sau Arca lui Noe,
Nu avem deci dreptul, de-am avea putința,
Să decidem noi pe-altare cine moare;
Când ne doare însă de-acest rău ființa,
Doar Iisus ne dă cămașa de răcoare...

Chenar liric

Scriitorului Gheorghe Stroe

Pasărea Phoenix

Focul năprasnic arde aripile gândului,
Ochiile albaștri ca cerul în jar se topesc,
Când cenușa curge peste slava cuvântului,
Flăcări finale speranțe și dor istovesc!

Peste arbori, trece tipărat de păsări,
Spulberă vântul cenușă înimiții însurgători,
Cerul de plumb cade sfârmat, în zgromot de clopot,
Plânsul încremenetește în lumina verii
însângerat!

Când ploii de stele pe cerul negru se ivesc,
Eu sper că din cenușă noi flăcări să țășnească,
Și Pasărea Phoenix în zbor înalt să crească,
Cuvintele tale ca stele pe cer să înflorească!

Înaltă-te, Poete, și cântă din nou, pe Câmpii Elizee!

Printre stele

Valuri leneșe se sparg la ţărmul tăcut,
Bolta neagră, plină de stele peste mare a căzut,
Din fereastră, cauț pe cer chipul tău nevăzut,
Printre stele, pe cer, deodată ai dispărut!

Unde ești și de ce nu te văd și nu te mai aud?
Pe ce stea te-ai oprit să contempli
Steaua albastră de pe care te strig,
De aici, de jos, unde plâng și mi-e frig?

Cireșii copilăriei

În primăveri, când sevele din muguri
Aprind sub cer smaraldul din livezi,
Cireșii mei bătrâni, de lângă crânguri,
Cu suflu greu îmbracă haine verzi.

Pietrificată-i coaja pe tulpină,
Iar creanga retezată, un braț rupt,
Dar viață lor, urcând prin rădăcină,
Ii poartă-n anotimpul început.

În fiecare an, le mânăgâi trunchii,
Le ascult zumzetul din floarea în cununi.
Tristețea mă cuprinde, fiindcă astăzi,
Cireșii din copilărie sunt bătrâni!

Pădure odinioară

Cu mugurii în ramuri, crâng stingher,
Nuie îndrăznind din buturugă,
Ter regăsește urcându-ți către cer,
Cu glas şoptit și trist, sfioasă rugă.

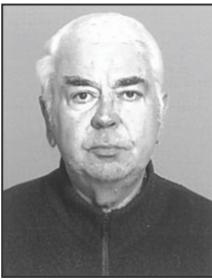
Stăm copleșiți pe trunchiul prăbușit,
Cuvintele nimic nu pot să spună,
Deși miei albi în jur au poposit,
Iar soarele stă gata să apună.

În jur, e totul fals și răsolit,
Pădurea, crunt lovita de secure,
Șovarul, salcia și lacul au pierit!
Numai copilăria n-au putut s-o fure.

Mă rog plângând puterii creatoare,
Să nască umbra fagilor bătrâni,
Să curgă-n lacuri apa din izvoare,
Să ne cuprindă dorul de fântâni...

Cu mugurii în ramuri, crâng stingher,
Pădure crunt lovita de secure,
Înalți sfîlnic rugă către cer,
Din ramuri verzi, un cântec să mai sună.

Elena Stroe Otavă

Ştefan
STAN

Viaţa sub zodia evenimentului cotidian

PENTRU PRIMA DATĂ ÎN PERIOADA POST-DECEMBRISTĂ, am reușit să strâng la Biblioteca Județeană din Alexandria mai mulți ziaristi din mass-media telemormaneană, cu prilejul Zilei Internationale a Libertății Presei. În acest cadru au fost dezbatute probleme actuale privind profesionalismul într-ue domeniul cu impact deosebit asupra dezvoltării societății. Dar poate cel mai mare căsăt este faptul că după mulți ani reprezentanți presei din Teleorman s-au aflat alături, depășind astfel orgoliile nejustificate. Dincolo de schimbările de opinii interesante între ziaristi cu experiență și alții mai tineri, am adus în atenție o expoziție inedită, intitulată „Selectiuni din presa post-decembristă”. Am reunit aici, dintr-o colecție personală, circa 200 de publicații dintre cele mai diverse – locale, naționale, periodice, culturale sau externe – care creează o imagine asupra mass-mediei în ultimii 25 de ani. Cum era și firesc, în expoziție publicată din Telemorman ocupă un loc principal. De altfel, ea se deschide cu numărul unu al „Teleormanului liber” ziar care a apărut în dimineața zilei de 23 decembrie 1989 prin reorientare rapidă a jurnalistilor de aici, când lucrurile nu erau deloc clare în ceea ce privește viitorul României. Regăsim în format mare sau tabloid și alte cărău numere ale cotidianului cel mai longevig în județul din sudul țării. Ziar ce ajunse la un tiraj de cărău zeci de mii de exemplare, după cum afiră redactorul săf de atunci, Gheorghe Filip. De asemenea, „Gazeta de dumincă” avea un număr impresionant de cititori în 1990 (Nici nu se pot face comparații cu tirajele „simbolice” de astăzi ale principalelor publicații telemormane). „Gazeta de dumincă” a fost primul demers cu caietul privat în acest domeniu, „vinovat” fiind, ca și în cazul publicației „Curierul de Teleorman” și „Evenimentul telemormean”, actualul redactor săf al cotidianului „Mara”, Emilian Petrescu. O publicație continuă să apară, după mai multe schimbări de format, este „Drum” de la Roșiorii de Vede, susținută financiar de administrația locală. Tot aici vizitatorul poate lucea cunoștință cu alte numeroase publicații care pe parcursul anilor „au murit” din motive diverse. Foarte putine mai continuu în prezent în forma online. Citind prima pagină a ziarelor din expoziție, încerc să inteleagă apelarea spre titlurile dorite drept senzionațiale, lată căteva exemple, mai „decente”, totuși: „Un copil a fost mâncat de viu de sobolanii” („Jurnal telemormean”), „Intrigat de condițiile create de Guvernul Ciobea. Negrușel a dat foc buteliei după ce a vrut să se arunce de la etaj” („Observatorul de Teleorman”), „A scăpat ca prin minune, după ce Tăruță i-a curuit masina cu un pistol-mitraliera” („Realitatea telemormaneană”), „Deputatul escroș și subvenționar propietarul” („Cuvântul telemormean”) sau „Dezvăluiri incendiare ale prostiutorilor din Buzescu” („Adevărul de seară”). Trebuie mai departe și ne opri la „Teleormanul” din 21 octombrie 2009, unde pe prima pagină, cu literă de o săchiapă, este scris: „Emil Boc a demarat procedurile construirii hidrocentralei de la Izlaș”. Ca participant, îmi aduc aminte și de prezența ministrului economiei, Adrian Videanu, dar mai ales a multor ziaristi din presa centrală și locală duși într-o zonă de câmp pusă pentru a marca amplasarea unui important obiectiv de investiții, aflat doar în platformele electorale minciinoase ale unor partide politice (și nu este singurul exemplu de acest fel).

DUPĂ CIRCA DOI ANI DE CÂND LA ALEXANDRIA nu s-a mai prezentat o

piesă de teatru, iată acum, în anul 2004, cel ce au cumpărat biletul cu 350.000 de lei pentru spectacolul „Tache, Ianke și Cadră”, au avut parte de interpretări de excepție ale unor mari actori. Radu Beligan, Marin Moraru și Gheorghe Dinică au făcut din piesă cu subiect binecunoscut un prijele și mare desfășură spirituală. De altfel, la terminarea spectacolului alexandrenii aflați în sală au ovăzat în minute în sir actorii ce par a fi vesniic tineri și plini de prospețime. Alături de cel trei „grei”, în spectacol au mai fost prezentați alți talentați artiști, cum sunt Monica Davidescu, Silvia Năstase, Valentin Uritescu și Mihai Călin, cu totii contribuind din plin la reaperirea dragostei localnicilor pentru teatru. Poate astfel autoritatea vor descoperi că cel mai important așezământ spiritual din resedinta județului Teleorman, casa de cultură, are nevoie de reparări serioase pentru a găzdui în condiții normale asemenea sărbători...

APROAPE TREI DEZENII AM ACOPERIT JUDEȚUL TELEORMAN și CĂLĂIT DE CORRESPONDENT AL RADIOTV ROMÂNIA ACTUALITĂȚI. În primăvara anului 1982 am făcut prima transmitere și recunosc că emoiile au fost foarte mari. Deși, în general, înregistările vocile mele nu se făcea în direct, o anumită febră mă cuprindea în momentul obținerii legăturii telefonice cu cabina din sediul Radiodifuziunii Române. Primele subiecte abordate au fost din agricultură, domeniul ce urterior s-a situat pe primul loc în preocupările mele publicisticice de ansamblu. Normal, dacă avem în vedere potențialul agricol al județului din sudul țării. Realizatorii emisiunilor cu acest profil erau Georgeata Ciubotaru și Ioan Mitric. Cum sarcina mea era să asigure prezența constantă a stîrșilor despre evenimentele importante din această zonă de sud a țării în programele cel mai important vector de informare și formare din mass-media românească, am colaborat de-a lungul anilor cu numerosi realizatori de la „Matinal”, „Post-Meridian”, „Orele serii”, „Studio deschis” etc., aducând astfel în atenția națională subiecte tematici dintre cele mai diverse. Paul Grigoriu, Valeriu Dăiescu, Stefan Naciu, Victor Spirache, Viorel Popescu, Adriana Frățeanu, Ion Ghijulescu, Victoria Andrei, Ioana Cristea, Mircea Rucăreanu, Gheorghe Gherasim, Ioan David sunt între ziaristi de radio care făceau emisiuni cu participarea corespondenților județeni. După decembrie 1989, cățiva ani, zona geografică de care am răspuns jurnalistic să extins și cu județul Giurgiu. O bună colaborare a avut și cu redactorii de emisiuni de la postul Antena Satelor, de la jurnaliști de aici ca Vasilita Ene, Gheorghe Ghelmeze și-a primind deseori solicitările pentru materiale inspirante din lumea rurală. Perioada lungă de colaborare cu Radio România Actualitatea m-a făcut cunoscut ca ziarist în mai toate domeniile de activitate, emisiunile ascultate de numeroși oameni cu vîrstă și profesii diferite fiind ideosebi cele de la primele ore ale fiecărei zile. Sîmău ajutat foarte mult profesional, exactitatea, concizia, rapiditatea sau precizarea sursei obligându-mă să adoptarea unui stil sobru, obiectiv, echidistant. Din păcate, am fost nevoit, din cauza unor sefi obtuși de la Agerpres (unde eram salariat cu carte de mîncă), să incetez colaborarea fructuoasă cu Radio România Actualitate, după circa trei decenii în care stîrșile pleau din pix, totuși, la Agenția Națională de Presă cu prioritate. Abia după aceea informațiile respective erau transformată în corăbă de radio.

DESCRIDERE LA MUZEUL

JUDETEAN DIN ALEXANDRIA a unei expoziții de pictură, grafică și sculptură finlandeză contemporană, care reunește lucrări ale membrilor Asociației Artiștilor Plastici din Vantaa, s-a bucurat de un larg interes. Evenimentul cultural deosebit a fost posibil prin eforturile unor talentați artiști cu origini la Alexandria, dar care trăiesc în prezent în Finlanda, Tizzi Ibrahim-Ardies și Alan Fib (pe numele adevărat Faiak Ibrahim). De altfel, nu este prima expoziție internațională organizată de cei doi în resedința județului Teleorman, pe baza unui parteneriat. De dateasta, au fost aduse la Alexandria lucrări de pictură, de grafică, de sculptură în lemn și hârtie, precum și cărti minime, apartinând unor artiști consacrați sau studenți din țara nordică. Din această asociere de genuri, de tehnici și de atitudini răzbăt – în opinia sefului Inspectoratului pentru Cultură Teleorman, Stan V. Cristea – „profesionalismul și pregnanța abordării într-o construcție artistică al cărui mesaj depășește cu subtilitate orice fel de prejudecăți”.

„INTRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ NU INSEAMNĂ abandonarea identității naționale, cultura română constituind marele domeniu de competitivitate”, a declarat cunoscutul om politic Varujan Vosganian la Biblioteca Județeană din municipiul Alexandria cu prilejul lansării volumului său de poeme, intitulat „Iisus cu o mie de brațe”. Scriitorul Florentin Popescu de la revista literară „Manuscriptum” din București a făcut aprecieri critice pozitive asupra creației lui Varujan Vosganian, carte prezenta în același cadru fiind poate, mai greu de înțeles. Certi este că volumul „se constituie într-o metaforă a jertfelor din decembrie 1989, care dezvăluie un poet tulburător, profund, meditațiv”. Potrivit sursei citate, „nu știu că va rezista el pe scenă politică, dar ca poet va rămașe, cu siguranță”. În anul 2005 Varujan Vosganian a fost ales vicepreședintă al Uniunii Scriitorilor din România, între volumele de literatură ce poartă semnătura lui afiindu-se „Şamanul albastru”, „Statuia comandanțorului”, „Ochiul alb al reginei” sau „Cartea soaptelor”.

ÎN CEA MAI SUDICĂ LOCALITATE A ȚĂRII – ORAȘUL ZIMNICEA – există un cartier cunoscut sub numele de „Rudărie”. După 1989 aici s-au construit, fără autorizație, locuințe care în ceea mai mare parte amintesc mai degrabă de bordele, de cociobă. Acum, în anul 2001, cele aproximativ 400 de famili尼 din spatele unor case electrice, de aragaz și butelie, radio sau televizor. Apa și sărapun pă la și folosite la zile mari pentru igienă personală, iar mulți copii nu sănădrul spre școală. Cartierul rudăriilor din Zimnicea poate constitui un focal de boli contagioase, după cum recunoaște șeful Direcției Sanitare Teleorman, medicul Dan Ștefănescu. În opinia sa, asigurarea asistenței sanitare pentru acești oameni nu ar rezolva decât în mică măsură nevoie lor. Implicarea comunității, a autorităților județene și locale se impune, principalele probleme fiind legate de asigurarea unor case corespunzătoare, a locurilor de munca și chiar a alimentelor de bază. Mai rău, parcă, nu se poate. Întrările firești este cîte își asumă ajutorarea că mai repede a acestor oameni pentru a ieși din zona cea mai cruntă a mizeriei, a săraciei. Culmen este că rudări din această zonă mărginăsuță a orașului nu lipesc din aşa zisele programe ale partidelor politice diverse, lansate în timpul campaniilor electorale...

(Fragmente din volumul „Jurnalist în meandrele actualității” – vol. II)

Chenar liric

Secțiuni

Ca un orator predicai în deșert,
conducând caravanele
lumii ce va veni după noi.
Aceasta e realitatea.
Nu-i niciun scenariu
regizat cu minuțiozitate.
Ti-ai trimis cuvântul
în recunoaștere,
asemeni porumbelului.
Nimic nu se compară
cu frumusețea pământului
în care te-ai arătat,
pentru un timp, online.

*047' 16

Recapitulare.
Plouă.
Iubesc ploaia.
Ploaia îmi redă libertatea zborului.
Privesc din spatele ferestrei.
Strada prinde culoarea înverii.
Jucăriile de plus amintesc
jertfarea mielelor.
Emi trasează graficul cursului valutar.
Un timbru pentru fiercare
cântec al păsării.
Sentimente cu dobândă zero.
Jocuri de noroc sau ghinioan.
Oameni colorându-și viața
cu hainele altor vieți.
Un zâmbet instant.
Un apel nepreluat.
Flori.
O zi îndulcită cu un „Soricei”
a la „Maria”.
Un paliativ.
O stire de ultim moment.
Anca și 005 – polemici... la o țigară.
A trăi fară o pauză de iubire
este ca și cum îi s-ar amaneta viața
fară niciun contract între părți.

*048' 16

Când începe evenimentul,
toate ferestrele se deschid.
Un mort tânăr
(decedat în urma unei partide de pescuit)
traversă strada spre lumea
lui (La Stan, la pansele),
sub privirea stupefată a colegilor
de la intervenții.

*049' 16

Tu îți treci degetele prin părul meu,
eu îți măngâi pielea (cum măngâi ploaia)
suntem un copac
pe marginea cerului...

*050' 16

Când respir, ea stă lipită de mine
și trage din țigară.
Când îmi țin răsuflarea,
îi aud respirația ca o briză usoară
și parcă nu este singură.
Parcă sunt mai multe ființe în ea.
Respiră prin mine.
Nu știu dacă cea care scrie sunt eu
sau cealaltă sau celelalte.
Se vede cu ochiul liber cum trupul tău
se aşterne peste trupul meu,
ca un covor de iarbă.
Lumina se strecoară pe sub ferestre,
se scurge pe ziduri de carne...

Florina ISACHE

**Mihaela
OANCEA**

Poetă și prozatoare, Mihaela Oancea s-a născut la 27 ianuarie 1980, în București. Licențiată a Facultății de Litere din cadrul Universității București. Apariții în reviste precum: *România literară, Luceafărul, Bucureștiul literar și artistic, Sud, Oglinză literară, Nord literar* și.a. Premiată la numeroase concursuri și festivaluri literare naționale și internaționale. Volume publicate: *Armonia contrarilor, Motanul Ioachim, Solzii negri ai timpului alb, Năzdrăvani din pădure*. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România.

O nouă sintaxă

Cu picioarele sprijinute de șifonier, filosofăm, urmărим traseul fumului de țigară nărăvaș precum armăsarii în libertate, ne-vătăm de vecinii care fac karaoke și înjură mai târziu că au rupt tacul de la biliard, ba chiar reușim să ne reșapăm toate elisurile interioare.

Odată ridicăți în capul oaselor, realizăm că am deprins o nouă sintaxă, dubla polaritate a lucrurilor, cât semeni cu mine ori cât semăn cu tine – toarte ale aceleiași amfore.

În stil rococo

Într-o legendară sală de aşteptare, aduci în memorie fiecare secundă cu asimetrii căutate, șirul de panouri-oglinzi ce ascundeau ferestrele și conturul coapselor ei.

Forma perfectă a tuturor conversațiilor inutile, surâsul angelic, vitrinele din lemn de trandafir - fragmente de puzzle pierdute azi în volutele fumului de țigară.

Coapsele elastice ale veacului

Într-un talmeș-balmeș de utopie și realitate, viii și morții suferă de insomnie –

umbă prin întuneric, buimaci de însigurare, cu ochii aprinși ca ai pisicilor, suferinzi de amărăciunea plăcerilor putride.

Între coapsele elastice ale veacului, Macondo rămâne devorator al tuturor seminților osândite.

Într-un joc

Cufundat într-un steril joc cu mărgele, nu sesizezi ivirea distopiei, caruselul oniric, umbrele care dispar la cel mai mătăsos foșnet.

În stăruința de a recalcula traseul, sfârșești precum molia îndrăgostită de becul de 60 de wați.

Deja un Prospero

Când cu un compas, când cu un echer trasezi intrarea într-o altă realitate locuită de ondine, salamandre, silfe și gnomi; deprinzi rostul sulfului, al hidrargirului și al sării, astfel încât cu o singură celulă nou-născută să schimbi starea unui întreg organism.

Ajuns în interstițiile dintre finință și nefință, ești deja un Prospero ce deslușește forma gândurilor, geometria cuvintelor - aici, sensurile nu o mai iau niciodată înainte, nici nu rămân în urmă, ci se circumseră podului suspendat între lumi.

Rujul de buze matifiant

Ca un Jose Arcadio Buendia, uitat sub castan, urmărești lumina deșirată caleidoscopic de-a lungul munților de sticlă - spectrogramă cu linii pulsatile precum durerea ce-ți șiroiește prin vene ori de câte ori are ea chef.

La capătul odioaselor spasme ale agoniei, te-agăți de globul luminescent, cât timp o mâna străină tot desenează cercuri concentrice cu rujul de buze matifiant.

Negru de fildeș

Dincolo de gheăta carbonică, umbrele palpătă o vreme inhalând adânc, în plămâni, septemice scânteie de scrum.

Degete albe precum fildeșurile Luvrului pictează respirația lor - negru pe negru.

Avalanșă de alb

Rătăcită printre atâtea nuanțe de ochi, seara te împinge cu degete gracile până zbori precum Nils Holgersson, prinț de grumazul găscanului.

Dincolo de stâncile ascuțite și de potcoavele norilor, se-ntinde imensitatea albă a celor născuți din laptele Herei.

Plină de adrenalina, străbați avalanșa de alb până-n plămâni Andromedei de unde cobori în liniște, cu luna-n rapel.

Mi-ai promis...

cât de sus e cerul nici nu ști pentru cel ce-așteaptă-o mântuire mi-ai promis iubirea ca un rai, tot ce-ai spus e cruntă amăgire

nu am vrut sau poate n-am știut să ating lumina largă tine – clipele de foc să le zidesc și să beau din cupele prea-pline

cine știe unde vei mai fi când s-or cerne anii de lumină, care brațe și s-or potrivi peste trupul ars de nicio vină,

care mâini să te împingă-ar vrea către necuprinsa îndoială de-a te ști cuminte și curat prea-plecat la marea învoială,

care chip tă se va destrăma peste ochii absorbiți de vreme, câte aschii vor sări ciudat printre dinții adunând blestemele,

voi veni, mai cred, ca un suvoi plin de sete și de-nțelepciuine, vei întinde mâna să mă vezi ca să te-nsotesc în rugăciune.

Îți amintești...

îți amintești o zi de iarnă și-o stradă-ngușă printre fulgi, privirea ta ca o poruncă, nici un ungher unde să fugi,

cuvinte aburinde, fade, verbe strivite printre dinți, fraze rostite trist în joacă de doi copii cândva cuminti

ningea tăcut, în alb sublim ca într-o poveste rusă, pe masă, două căni cu vin și-o amintire grea, nespusă

privirea ta adulmecând mireasma trupului fierbințe și ochii tăi suind ușor spre gura așteptând cuminte

în cameră ca într-un vis simt tremurul uscat și rece, mă răstignesci către amurg și lași lumina să mă-nece.

Două clipe goale

bruma încă necăzută mă adulmecă tăcut mă aștern spre tine parcă să te-ntunec și mai mult

să nu știi din care filă mai răsare căte-un gând despre anii de osândă către noi alunecând

ca un șarpe se strecoară lin-pelin închisit nu-l vedem cum se prelinge printre firele de-argint

suntem două clipe goale doar atât am mai rămas două dimineti plăpânde ce se-ngână calm la pas

Victor Gabriel
OSĂCEANU

Drumul către Marea Unire *Scoala Națională de la Sf. Sava. Educația patriotică în spiritul conștiinței naționale*

Un rol major în cristalizarea conștiinței naționale l-a avut cultura, iar emisarul cel mai de seamă al acesteia a fost *Scoala Națională de la Sf. Sava* (1818-1859), intemeiată de citorul învățământului românesc modern, Gheorghe Lazăr, care, dincelos de stîntele și disciplinele studiate cu sprijinul unor dascăli de renume, a reprezentat un adevarat îndrumar de educație patriotică. Gheorghe Lazăr a fost acela „descălecător cultural”, coborât din Transilvania în Tara Românească, la București, pentru a deschepă spiritele și iniția deschepătare națională după veacul de înapoiere fanariot. Un obiectiv major a fost acela de a generalizașii școlii și culturii în limba națională, provocând o mutație radicală în mentalitatea încă tipic medievală de la începutul secolului al XIX-lea.

Începutul a fost făcut prin a scoate în evidență originile neamului românesc și ale limbii române. Încă de la bun început, marelle intemeietor de școală românească a spus că „Cu rușine vine un popor și neam ce este aşa vechi, aşa vestit, proslăvit și înzestrat cu toate rodurile pământului, precum și cu toate darurile duhovnicești... să nu aiibă și o școală mai de treabă, o academie de știință, chiar în limba maticii sale...” Pe lângă faptul că Lazăr a subliniat misiunea pe care o lucează sa așezământul căruia i-a dat naștere, devine evident faptul că se vorbește un neam, un popor, o limbă, deci despre un cadru unitar românesc și nu doar despre o școală din Tara Românească.

Așa cum unul dintre dascălii de frunte ai școlii, Eufrosin Poteca a afirmat, predareasă cunoștințelor în școli trebuie „să insuflie patriotism și unire”, iar totuși fețiorii de boieri urmău să fie să învețe la școală națională în limba statului¹. Deci o limbă a unui stat care se doreea a fi în viitor al tuturor românilor. Si mai spunea dascălul, ca o chemare la renașterea spiritului românesc, „Oare noi români, strănești slăvăților acelora romani, trebuie să rămânem de-a purură parte de neamurile cele luminate, de pe frajii noștri europeni?”²

De altfel, îndemnurile de luminare lansate de dascălii de la Sf. Sava s-au facut auzite nu doar în Tara Românească ci și peste granițele acesteia. Astfel, se atestă o corespondență asiduă între boierii luminiți din Moldova, chiar de prim rang precum stolnicul Voicu Periețeanu de la Iași care, în 1826, comentând discursurile profesorului filozof Eufrosin Poteca, spunea: „Cuvântul glăsuit la nașterea Domnului cuprinde diamanturile învățăturilor ce duc la nemurire pre ocârmuitorul, de le va urma, și pre supusi printreinsul la fericire”. Broșura tipărită de Poteca cu titlu *Civinite panighirice și moralnice* s-a răspândit în Moldova, iar stolnicul fină să precizeze că „pline de minte și de îndemnări... mi le-ai luat persoane alese să le citească.” Insuși mitropolitul Moldovei, Veniamin Costache, aprecia valoarea celor scrise de dascălul de la Sf. Sava care era privit ca „principiu a luminării și a binelui neamului nostru”³. Iarăși, trebuie spus că „neamul nostru” nu era doar neamul românilor din Moldova ci al tuturor românilor. Stolnicul moldovean a fost atât de entuziasmat încât i-a numit pe dascălii de la București adevarat „Mechina ai patriei noastre”, manifestându-și dorința de a-i primi în

Moldova ca „pre niste frați, fii ai Moldovei numindu-i”⁴. De asemenea, boierul mai spune că misiunea învățătorilor mentint este⁵, a se face parinții și moldovenilor⁶.

Se poate spune deci că într-o perioadă în care Eufrosin Poteca devinește director, Școala de la Sf. Sava devinește deja principalul centru de cultură și ideologie națională spre care se îndreaptă privirile românilor din cele două Tari Române.

Simion Marcovici mărturisește că nu este suficientă o singură școală cum era cea de la București, că era nevoie de mai multe în teritoriile locuite de români și de o acțiune largă de tipărire a cărților în limba națională. Apelul la deschepătare națională făcut de Marcovici ne duce la originea nobilă a poporului român, pentru el patria însemnând „fiică a slăvăților romani”. Profesorul insistă pe spiritul de solidaritate, de unitate națională, pe baza conștiințării originilor comune ale românilor de pretutindeni: „Noi mărturisim toti un glas înaintea împăratului ceresc și înaintea oamenilor că ne vom uni și prin sfânta neclintită putere a unirii și dragostei frățești te vom face vrednică a tu ne rușine de strămoșii noștri... am cunoscut rătăcirea noastră și am părăsit-o”⁷.

Rezonând cu intenția lui Marcovici, alți distinși învățători ai acelor vremuri, Ion Heliade Rădulescu, și numele de bază, fost director la Sf. Sava, și Dinicu Golescu, puneau bazele, tot la București, a unei asociații numite „Societatea literară”, prima de acest gen din Principate, după modelul celei fondate doar cu cătiva ani mai devreme, în 1822, la Brașov, care și propuneau înființarea de școli naționale de toate gradele și „încurajarea de traducări în limba română și tipărireaca acestora”⁸.

O mare importanță a avut activitatea istoricului școlii de la Sf. Sava, este vorba despre Florian Aaron cu a cărei *Idee repede de istoria Principatului Tării Românești* apărută în 1835 care a condus peste patru ani la un compendiu valoros intitulat *Manual de istoria Principatului României*, în care a dorit, după propria afirmație să întomească „un manual de întregi istorie a patriei”, care să abordeze în mod unitar trecutul poporului român, însuși schimbarea denumirii din Tara Românească în România spunând totul de la sine. De fapt, cu un an în urmă, în 1838, se consuma un eveniment de referință în istoria literaturii și publicistica românească, luna iunie primul cotidian românesc cu același nume, „România”, creație a dascălilor de la Sf. Sava și poate că nu întâmplător și scrierile dascălului de istorie, față de cea anterioară inseră numeroase întregi fără. Dar istoricul nu s-a propus aici, a realizat și alte lucrări în acest sens, între acestea amintind *Patria, patriotul și patriotismul* (1843) prin care și-a propus să edueze pe cititorii în spiritul iubirii de neam și al istoriei sale. Si pentru că am vorbit despre legăturile dintre adepții culturii naționale din Moldova și Tara Românească să spunem că opera lui Florian Aaron a ajuns în paginile presei din Transilvania, cu precădere în „Foajie pentru minte, înimă și literatură”, I, 1838, pp. 113-119, III, pp. 161-164, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 56.

„Foajie pentru minte, înimă și literatură”, I, 1838, pp. 113-119, III, pp. 161-164, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 57.

14 Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 46.
15 Florian Aaron, *Manual de istoria Principatului României*, de la cele două vremi istorice până în zilele de acum, București, 1839, Tipografia Colegiului „Sf. Sava”, p. 212, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 56.

16 Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 75.
17 Ibidem, p. 77.
18 Ibidem, p. 81.

19 „Anunțatorul român”, gazetă semioficială, an V, 1858, nr.53 din 5 iulie, p. 2, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 114.

20 „Curierul de ambele sexe”, per. I, 1836-1838, p. 1, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 93.

21 Ibidem

vorbește limba noastră; este aceea ce face să bată înimile noastre, este unitatea teritorialu nostru și a suveranității neamului român; patria este azurul cerului nostru, este dulcele soare ce ne luminează, frumoșii fluviu ce ne udă, pădurile ce ne umbresc și pământurile fertile ce se întind sub pașii noștri; patria, este toți concetățenii noștri, mari sau mici, bogăți sau săraci; patria este națiunea ce trebuie să iubi, onora, servi și apăra din toate facultățile inteligenței voastre; din toate forțele brațelor voastre, din toată energia ei și din toate amoretile inimelor voastre. Ce poate fi mai frumos și mai integrator decât aceste fraze rostite de un mare patriot? Este de fapt esența emblematică a românișmului, a naționalismului patriotic care a călăuzit pe artizanii izbâncitorii neamului nostru, începând cu Unirea de la 1859 sau „Mica Unire” cum î se mai spune. Este ca un corolar nu numai al ideii de unitate națională și statală dar în egală măsură al unității de gândire și simțire al românilor, fără de care nu s-ar fi reușit nimic din ceea ce a urmat până la inclusiv Mare Unire de la 1918.

Rolul școlii de la Sf. Sava a fost unul crucial în formarea, deși la o scară redusă, a unei elitei a românilor capabile să îndeplinească un dublu rol, întâi să ducă luptă pentru împlinirea unor sfinte ideale între care, unitatea era unul fundamental, apoi să educe și să mobilizeze masele, poporul, în susținerea această luptă, aceste idealeuri, condiție indispensabilă a reușitelor istorice de mai târziu. Așa cum George Costafor, condăcutor după 1850 al școlii devenință Colegiul de la Sf. Sava avea să extindă aria de adresare a învățătorilor care trebuiau să slujească „educației femeilor poporului”, și ea înapoiată desigur la acea vreme, dar de o mare însemnatate socială, „condiționând cea mai indispensabilă pentru moralizarea și civilizarea societăților”⁹.

În suplimentul „Curierul de ambele sexe” al „Curierului românesc” din 1829 al lui Heliade Rădulescu, un alt confeș de la Sf. Sava, Simion Marcovici, publică un articol cu profundă seminificație patriotică, *Istoria patriei*, în care spune că „Nici o învățătură nu poate fi mai temeinică pentru orice nație, decât povestirea nepărtinioare și critică a apelor strămoșești, adică istoria națională”¹⁰. În viața sa, patriotismul și faptele de jertă ale strămoșilor „stau apurarea înaintea ochilor cetățeanului ca un model plăcut... pentru că unirea, dragostea și naționalismul au predominat...”¹¹. Așa cum se observă, dascălul aduce în discuție noțiunea de cetățean pentru românul care nu mai este supus al unui regim nedrept pentru el cum a fost de-a lungul epocilor. Românul este cetățeanul patriei sale numită România.

Si tot din Transilvania, pentru a demonstra caracterul cooperării și frăției oamenilor de literă din teritoriile românești, Ioan Pop, profesor de literatură la Sf. Sava, a conceput un manual de gramatică a limbii române, publicat în două ediții, în 1835 și 1848 în cuprinsul căreia a cultivat dragostea de patrie și pentru istoria românilor. Astfel, „Patriotismul este o virtute publică” iar „Patria este în centrul domesticiilor noastre, în suvenirul strămoșilor noștri, în amorul copiilor noștri, în impresunția simțământelor noastre celor mai dulci și a interesașilor noastre celor mai scumpe”¹². Iată că noțiunea de patrie devine un motiv din ce în ce mai des întâlnit în operele învățătorilor și cărturărilor români, ca un tot comun tuturor românilor și nu în mod separat cum încă arăta din păcate situația politică la acea vreme.

Mai târziu, în 1857, într-o perioadă în care efervescenta luptă pentru unire intra în fază sa decisivă, profesorul Alexe Marin dădea în paginile „Muzeului național” o superbă definiție patriei ca un apel înălțător de redeschepătare și unitatea națională adresat contemporanilor săi: „Patria - scrie el - este nu numai căminul sau locul natal, nu numai o provincie românească sau altă, ci este tot ce bâtrâna noastră Românie cuprinde, fără și cetățeni, în întinsele hotare ale Dunării, Carpaților și Mării Negre; patria este aceea ce

vorbește limba noastră; este aceea ce face să bată înimile noastre, este unitatea teritorialu nostru și a suveranității neamului român; patria este azurul cerului nostru, este dulcele soare ce ne luminează, frumoșii fluviu ce ne udă, pădurile ce ne umbresc și pământurile fertile ce se întind sub pașii noștri; patria, este toți concetățenii noștri, mari sau mici, bogăți sau săraci; patria este națiunea ce trebuie să iubi, onora, servi și apăra din toate facultățile inteligenței voastre; din toate forțele brațelor voastre, din toată energia ei și din toate amoretile inimelor voastre. Ce poate fi mai frumos și mai integrator decât aceste fraze rostite de un mare patriot? Este de fapt esența emblematică a românișmului, a naționalismului patriotic care a călăuzit pe artizanii izbâncitorii neamului nostru, începând cu Unirea de la 1859 sau „Mica Unire” cum î se mai spune. Este ca un corolar nu numai al ideii de unitate națională și statală dar în egală măsură al unității de gândire și simțire al românilor, fără de care nu s-ar fi reușit nimic din ceea ce a urmat până la inclusiv Mare Unire de la 1918.

Rolul școlii de la Sf. Sava a fost unul crucial în formarea, deși la o scară redusă, a unei elitei a românilor capabile să îndeplinească un dublu rol, întâi să ducă luptă pentru împlinirea unor sfinte ideale între care, unitatea era unul fundamental, apoi să educe și să mobilizeze masele, poporul, în susținerea această luptă, aceste idealeuri, condiție indispensabilă a reușitelor istorice de mai târziu. Așa cum George Costafor a afirmat în 1857, la inaugurarea unui nou așezământ al școlii care căpăta numele pe deplin meritat de „Academie Română”. „În această școală, români au învățat Istoria Patriei lor și s-au convins că numai prin eroism și virtute vor putea să se facă demni de marea viață din care se trage”¹³.

1 Nicolae Isar, *Scoala Națională de la Sf. Sava și spiritual epocii (1818-1859)* Editura Universității București, 1994, p. 11.

2 Ibidem, p.13.

3 Episcopul Iacob al Husilor, *Un manuscris cu două scriri rătăcite ale învățătorului Arhimandrit Eufrosin Poteca*, în Buletinul Episcopiei Husilor, an. II, nr. 9, septembrie 1926, pp. 79-82.

4 Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 38.

5 I.G. Heinemann, *Filosofia cuvântului și a naravurilor*, Buda, 1829, p. 365 cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 37.

6 Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 38.

7 Episcopul Iacob al Husilor, *op.cit.*, Anexe nr.7, p.156.

8 Episcopul Iacob al Husilor, *op.cit.*, Anexe nr.6, p.153.

9 Ibidem, Anexe nr. 6, p. 155.

10 Ibidem

11 Nicolae Isar, *Ideologia generației din epoca de la 1821*, în „Studii. Revistă de istorie”, 1972, nr. 1, p. 14.

12 Cuvânt ce s-au zis la deschiderea *Scoalei Naționale din București* în 1827, sept.15, de Simion Marcovici, profesor de matematică în cadrul școlii, în „Biblioteca Românească”, 1834, partea a III-a, pp. 25-31, cf. Nicolae Isar, *Scoala Națională de la Sf. Sava*, p. 44

13 Ion Heliade Rădulescu, *Issachar*, p. 78, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 46.

14 Florian Aaron, *Manual de istoria Principatului României*, de la cele două vremi istorice până în zilele de acum, București, 1839, Tipografia Colegiului „Sf. Sava”, p. 212, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 56.

15 „Foajie pentru minte, înimă și literatură”, I, 1838, pp. 113-119, III, pp. 161-164, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 57.

16 Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 75

17 Ibidem, p. 77

18 Ibidem, p. 81

19 „Anunțatorul român”, gazetă semioficială, an V, 1858, nr.53 din 5 iulie, p. 2, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 114.

20 „Curierul de ambele sexe”, per. I, 1836-1838, p. 1, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 93.

21 Ibidem

22 Ioan Pop, *Lecții de analiză logică*, Tipografia Colegiului Național Sf. Sava, 1848, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 61.

23 Ibidem, Ioan Pop, p. 143, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 62.

24 „Muzeul național”, an I, 1857, nr.1, p. 23, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 109.

25 „Anunțatorul român”, an IV, 1857, nr. 74 din 12 octombrie, p. 2, cf. Nicolae Isar, *op.cit.*, p. 113.

Cărți de la NEUMA

**Radu-Ilarion
MUNTEANU**

Formă fixă sui generis

Pe coperta a patra a noului volum *Grota cu fulgere*, al poetei teleormănenec Nicoleta Milea (Editura Neuma, Cluj, 2017), Horia Gârbea, autorul prefetei, sugerează că printre adresanții poemelor se numără rafinării poeziei. Dacă afirmația ar fi fost exclusivă, nu chiar l-aș fi contrazis, dar aş fi replicat – cum o fac de multe ori –, da și nu. Căci, deși am publicat în ultima vreme, mai multe cronică ale unor volume de poezie, apreciez lucid că spectrul meu perceptiv în materie are mai multe hiatusuri decât zone de absorbtie. Inguste, acestea din urmă.

Nu hazard și cel care juxtapune cele mai recente rapoarte de lectură. Că reflectarea onoarei de a fi participat la relativ recenta multiplă lansare de la librăria Sadoveanu, moderată de același Horia Gârbea. Toate cele 3 volume de poezie excelente, diferite, cu identitate poetică bine conturată și, cumva subiectiv, într-un fel crescendo. Mai mult, poetii din Alexandria constituie un tandem sui generis. Discursul lor poetic, la altitudine estetică și superlativă lirica și complementar. Am scris deja de forma clasică a lui Florea Burtan. Iar Nicoleta Milea propune nu doar poezie fără rimă, ci mult mai mult. Un format canonic, aproape singular. Aproape fixă, brevet personal. La analiza căreia vom reveni.

Dar dincolo de forma originală, esențială și altul. Nu degeaba am început cu diagnosticul prefațatorului – și al gîrlitului literar. Căci șiun bine, sau cel puțin sănunătatea de rezonanță, în care absorb lese poezia, sau, în alte cuvinte, îmi oferă rezistență neglijabilă la o pătrunde, căt mai ales opusul lor. Poezia care-mi cere eforturi majore pentru a o simila. Ei, bine, dacă volumul precedent, *Umbra lui Midas* (produs tot de editura Neuma și la cărui lansare am coparticipat) se plasa, în

cod personal, în categoria foarte bun dar nu foarte afin, am avut surpriza de a mă misca liber în spațiu poetic. Cu o metaforă cam tehnicistă, pentru care îmi cer scuze literatilor pur sănge, mediul acestei culegeri de poeme e supraconductiv.

Odată etalate aceste precizări, să trecum la text. Spuneam că poemele tind spre o formă fixă sui generis. Nu toate. Doar cele mai multe. Dar elementele structurale constante sunt mai multe decât cele ale sonetului, de pildă. Ori ale pretențiosului haiku. Să le identificăm: Mai întâi titlurile. Ultimul cuvânt dintr-un titlu devine primul la titlul următor. Nu 100%. Ceea ce impune lectură în ordinea cuprinsului. Rămâne să vedem dacă această sugestie făcută cititorului are și un anumit sens. Ei, bine, nu e gratuită. Nu e doar un joc manierist. Conștința acestei mărci este identificarea, de către cititor, cu finețe neostentative, a unei anatomii coerente. A unui organism unic.

Dar această particularitate, pe care am numit-o anatomică, se continuă în corpul poemelor. Fiecare are 14 versuri. Exact căt sonetul canonic. Grupate într-un calup de 10, urmat de altul de 4 versuri. Rolul acestuia din urmă e deconcluziv. Comparabil cu versul final, al treilea, al haiku-ului clasic. Dar, ce e cel mai interesant, e că versurile concluzive conțin, parțial sau – uneori – integral, cuvintele titlului. Titlul însuși, tăiat în versuri. Incitantă această ambivalence și sintagma titlurilor.

Versurile sunt scurte. Cel mult 3 cuvinte, fie că la acestea din urmă, cele mai multe au căte un conector gramatical. Așadar, de fapt, versurile sunt de unul sau 2 cuvinte purtătoare de sens.

Structura organismului poetic unic, conținut între copările volumului face inoperantă o separare analitică netă între

Măsură în toate

Poezia în formă clasică nu dispără. Supraviețuiește. Simptomatic și că în cele mai multe culegeri de poezie în vers alb cuprind căte un exercițiu clasic. Oricât ar fi de înălțătoare starea indusă de lectura poeziei libere de format, ea implică o anume tensiune. Simultană cu satisfacția. Ei, bine, căci citești și plăcheta cu 67 poeme și la al 31-lea dai de o poezie în format clasic resimți o relaxare. Nu că ar fi mai slabă. Se adresează, însă, unui strat, cum să-l spun. Mai primar nu e exact. Mai întâi încă atât. Recurg la o comparativă pretentiousă. Poezia clasică e ca lăcătușul naturală la bridge. La lungă d'abord. Pe cănd cea liberă, în vers alb, mai bogată în limbaj, e cănd cu atracțiile convenționale. Din ce în ce mai slabă. Își de aci mai precis în schimbul de informații între parteneri. Presupus că poetul, cel generic, trăiește cumva un moment de odihnă, când intrerupe șiul poemelor pentru a-și plasa unul în format clasic.

Sau, poate, mă înșel total. Dar aşa percepe lectura poeziei.

Aiuncii și de anticipat confortul lecturii unui volum integral în formă clasică. Precum acesta, *Tren printre zodii*. Apartinând lui Florea Burtan. Scriitor consacrat, vechi membru al Uniunii Scriitorilor, singur cu inițiativa a devenit... problematică și al filialei de poezie București, jurnalist (redactor șef al ziarului *Teleormanul* și al revistei culturale *Caligraf*). Am putea adăuga și titlul de cetățean de onoare al Alexandriei, dar ne

limităm la referințe literare. Volumul e produs de editura clujeană Neuma.

Cu tot confortul lecturii, poezia în format clasic cere o încrengătire dedublare a cititorului. O parte se lasă dus, pe aripile efectului poetic intrinsec, alta ritmează mental, urmărind puritatea prosodiei. Urmărind trenul printre zodii, ambi observatori se simt la fel de satisfăcuți.

Întâi de toate, titlul. Cu o anume referire în text, insolita expresie nu e, totuși, folosită integral ca atare. Dar atrage. Ești tentat, fie că-l cunoști pe autor, fie nu cel putin să răstoieni cartea vezută pe standul librăriei. Iar dacă o deschizi, nu te mai opresc din citit. Mai ales dacă nu ești neapărat cititor de poezie. Muzicalitatea versurilor te duce. Cu atât mai mult dacă poezia e centrul tău de gravitație.

Rezistă greu tentației unei metafore scolarești. Pornind de la titlu. Volumul apare ca un... tren. Un tren al poeziei de dragoste. Fără locomotivă. Că vagone autoomoare. Fiecare item, fiecare vagон fiind o poezie de dragoste. Nu sunt

sufiștoare precum mai puțin cunoscuta dar valoroasa poezie de dragoste a lui Adrian Păunescu, fie odată. Nu sunt distilate cosmic precum poezia de dragoste a lui Eminescu. Și am putea raporta, diferit poezia aceasta de dragoste a scriitorului teleormănean prin ce nu e. Dar, să nu abuzăm. Cronica profesorarei Nicoleta Milea, concetează autorului, din numărul 1-2/2018 al revistei Neuma *Tren printre zodii*, sau arta orfevreriei lirice găsește

formă și fond. Căci trecerea de la observarea uneia la cea a altie nu se poate face decât continuu. Nu gradual, ci organic. Spune acest aspect ceva în sine? Altfel spus, conține această continuitate un mesaj punctual? Credem că da. Anume sugestia implicită că elementele formale însele sunt putătoare de sens poetic. De aici înțelegem că densitatea de sens, de mesaj chiar, a volumului e maximă.

Ce sare în ochi chiar de la prima lectură și itinerarul zigzagat pe care cititorul căt de căt familiarizează cu limbajul poetic și orientat, chiar împins am putea spune, de-a lungul lecturii. Cu fiecare frază poetică, de unul-două-trei rânduri, trec de la o vizuire la alta. Urmărind consecutiv fiecare imagine poetică. Citești și recitești, într-un act unic. Cartea e așa de plină de aceste efecte, practice nu are nu tempă morți, care n-au ce căută în poezie, dar măcar text neutral. Sau de relaxare. Lectura cere concentrare, dar oferă, simultan – și nu în schimb! –, satisfacție intensă. Nu se poate face o cronică fără citare, ori exemplificări. Dar nu vom plăti cu mai mulți de un poem, asemănare privilegiată de timp. Poetul pur sănsează orice abatere / de la continua viație / ieșită din stereotip / nu scrie ceva cuiva / el doar captează / ritmuri cosmică / în bătălie inimii / ... / o voluptate rară / hrăneste fulgerul – / călătoare praguri / spumează în noi.

Idee ca poetul captează ritmuri cosmică și recurrentă la nu puțini poeți. Nicolae Milea reușește, reiterând-o, să-i dea o valoare maximă departătă de poate cea mai esențială exprimare a ei, de către Nichita Stănescu: Poetul nu e creator de poezie, ci moașă de poezie. Poezia e ceva din afară universului, iar poetul o ajută să intre în el, prin noi. În fine, citatul nu e

exact, dar astăi e ideea. Ambele exprimări sunt înrudite. Dar dacă cea a lui Nichita (spusă nu în poezie, ci oarecum colocvial) sună oarecum didactic, sintagma poetei teleormănenie e... poetică prin sine însăși.

Unul din elementele algoritmului meu de construcție raportelor de lectură a materiei poețice și o analiză succintă, foarte departe de una exhaustivă, a cuvintelor folosite. Ca frecvență, dar mai mult ca rol. Sigur că un volum cu titlu ce contiene cuvântul fulger – fie și la plural – va folosi cu o anume frecvență acest cuvânt. Cînd îl căi o ochii lui George Călinescu (*Universul poeziei*, Minerva, 1973), valoarea poetică a cuvântului e evidentă. Chiar și fără interpretarea marei critici. Chiar și acută decât a diamantului, cu care Călinescu își ilustrează teoria. Că profesora de română, doctor în litere, nu folosește fără a fi în cunoștință de cauză, fulgerul, e la fel de evident.

Femeie, nori, poet/poem, sunt astfel cuvintele frecvente, lăsată cititorului placerea de a găsi altele. Toate cu valoare poetică vizibilă.

Un alt aspect ar fi sintagmele explosive, alăturate de cuvinte care se ciocnesc, surprinzător: nori prostituati, talaz fumegat (totuși familiar acesta), despuietur de fulgeri, munte grăbit. Nici acestea nu sunt singure. Dat toate în pandant cu deza banalul paradis pierdut.

Încă ceva despre titluri. Multe dintre ele sunt precum titluri ale unor picturi. Asemănări privilegiată de timp, din nou citat, e unul dintre acestea.

În fine, ce e neapărat de remarcat e dozajul de extraordinară precizie al tuturor elementelor specifice. Totul sub numele rezefului oricărui abuz.

Spuneam că cei doi poeti teleormăneni se prezintă ca un tandem complementar. Termenul care se potrivește foarte bine e poetul de raft înalt. Folosit de scriitorul Radu Toculescu acum cățiva ani, la adresa altuia poet care merită formula. Mai mult, în cronica Nicoletiei Milea la volumul lui Florea Burtan, autoare, în ipostaza de critic/cronicar, folosește la adresa confratului cuvântul precis orfevrerie. Nu cred să fie nevoie de demonstrație că același cuvânt se potrivește foarte bine proprii D-sale navelul poetică. Dacă literaturi mi-ar putea accepta termenul, în fond oarecum în stilul poetei.

Prevenita cuvintelor poet/poem ar putea sugeră că volumul ar fi o *ars poetica*. Cred că e o întrebare superficială. E, mai degrabă, un pariu de virtuozitate. O demonstrație de forță. Deși n-am mai citit alt volum decât pe precedentul lansat de Neuma (*Umbra lui Midas*), îl cred pe Horia Gârbea când spune că *Grota cu fulgere* e cel mai bun volum al Nicoletiei Milea.

<http://oldrimsix.info/>

termenul bine găsit de Nicoleta Milea, în cronica D-sale: orfevrerie lirică.

Materialul poetic conține alăturiere mereu surprinzătoare: miere răzvrătită (*Să fie larmă și să ningă-ntru-nru*, pag. 5), cenușă înghețată pe minută (*Dintre toate frumoasele*, pag. 40), umbră străvezie (*Nu mai am hotăr*, pag. 71). În contrast de efect cu unele banale (*dor năpraznic*). Cititorul va găsi mai multe asemenea structuri, cele de mai sus sunt doar exemplificătoare.

Melodicitatea versificației a mai fost posibilă la început. Dar merită reluată observarea ei când privim colecția rimelor. Valoarea trenului poetic sade mi ales în parmonia efectelor spectaculare. Cele mai multe rime sunt obsnuite. Familiare. Poetul nu numai că nu cauță efecte flamboyante, ci se feresc inteligent de ele. E nevoie să recitești atență pentru a găsi căte o rimă mai explozivă (săni – bătrâni, în *Am cumpărat un renunțat la drum*, în care oferă o cheie de lectură, pag. 30).

Dacă la un Topriceanu, anotimpurile sunt poetizate egal, Florea Burtan are o preferință simptomatică pentru iarnă. Ceea ce dă o altă cheie semnificativă a ansamblului. De unde frecvența cuvântului argint, cu deriveate. Dar și aici nimic ostentativ, totul măsură.

Dincolo de farmecul versurilor, de savoarea lecturii, ce se decantează și tomai această măsură în toate. Rezumatul ultim al volumului este, îndrăznește a crede, dictumul latin *est modus in rebus*.

<http://oldrimsix.info/>

Xanath CARAZA

Este de origine mexicană, trăiește în Statele Unite. Este profesor, nuvelistă, poetă. Îi place să călătorească. Are rubrici în *La Bloga*, *Smithsonian Latino Center* și *Revista Monolito*. A publicat următoarele volume de poezii și proză: *Lacrima rosie* (2017); *Fără preambul* (2017 - bilingv); *Acolo unde lumina este violetă* (2016); *Cerneala neagră* (2016); *Ocelocihuauatl* (2016); *Șuiera de vânt* (2014); *Noaptea colibrilor* (2014); *Inimă pictată* (2012, 2015); *Incantătie* (2012); *Ceea ce aduce marea* (2013 - povestiri).

De la fereastra

Fluieră moartea de la fereastra mea
cine ascultă cântă la unison
nu există nici-o culoare în ramurile goale
frunzele scărțăie sub picioare.

Zboară, vibrații din trecut
găsesc mâna care scrie.
Visăm că trăim și simțim
arome în cea mai secretă memorie.

Ochii tenace de obsidian
se îngig în ai mei
senzație goală
tăcere rece.

Vorbește moartea de la
fereastra roșie și traversează
crystalul cu enigmatică voce.
Dansăză și înconjoară moartea violetă.

Mișcă-te ca hârtia tocată
vibrația împreună cu mine
fa din inimă mea a ta.
Scrie-mi o melodie.

Fum

Fum este corpul ei.
Vapori de apă
care se întorc în mare.

Noapte de păcură lichidă
Poartă amintiri răscolitoare
în valurile dense de jad.

Cântecul păsărilor nocturne o dirijează
Venus pe cer o cheamă
deja este târziu pentru ea, este târziu

Urmează nesfârșitul său mers prin lagună.
Nu găsește ieșirea
nu găsește largul mării.

Poștii din adâncuri o cheamă.
Fire de foc o trag.
Fum este corpul său noaptea asta.

Descoperă un semnal luminos stacoju
acolo, în largul mării.
Venus o dirijează cu calm.

Transparentele alge marine
mugurii apei, se înălcesc
cu păru său negru.

Vocea ei le farmecă
într-o clipă, corpul său
de fum le păcălește.

Marea răspunde cu
răgetul său răgușit. O uimește.
Lună plină în abis.

Forță lunară o scaldă.
Navighează cu spatele drept
acolo unde îl călăuzesc razele sale.

Vânt în față

Para Lucia Papaleo

Arată-mi silabele care fac
să vibreze apa, du-mă până
în adâncurile paginilor,
povestește-mi secretele care există
între strofe.

Quasimodo, vorbește-mi de acel tinut
unde te-ai născut, de soarele tău,
munții tăi, de albastrul infinit.

hrănește cu versurile tale sălbaticele
mâini creațoare, împărtășește
un apus de soare pe mare, cu mine.

Deschide cartea și experimentează
posibilități. Deja ești al meu,
Quasimodo, ești al meu.

Ascult versurile tale la anii
distanță, altă epocă, alt oraș,
o voce diferită.

Versuri puternice mă alătură ţie.

Lent, foile inundă
vederea mea, pânza ta, curente
lingvistice, culorile tale și vântul
în față, și te urmăzează în liniste
cu privirea până la acel tinut
de soare și poezie.

Deja ești al meu, Quasimodo, ești
al meu. Deja cuvintele tale au avut
pielea mea, căldură aurie în suflet.

Viață renăscută

În golașele
vârfuri ale copacilor
arabescuri roșii renasc
viață insistă să pulseze.

Copac, umple
privirea cu
ramurile aurite.
Scaldă-mă în lumină.

Viață debordantă
nu pleca
mișcă-te între
celulele săngelui meu.

Renaște viața din
memoria carmină
umbără aurită
ai fost.

Traducere și prezentare,
Tudor Șerbănescu

Revista revistelor

Două reviste din Bacău

ateneu
Fondatori: George Bacovia, Grigore Tabacaru (1925)
Anul 55 (seria nouă) • Revista culturală și științifică Nr. 582

■ **Ateneu** (nr. 582/februarie 2018). Prestigioasa revistă bacăuană, condusă de Cărmănești Mihalache (director), l-a avut ca inițiator al seriei noi (1964) pe poetul și traducătorul Radu Cărmănești, pe care îl omagiază în ultimul său număr prin cronică la ultima sa antologie de lirică universală. „Mari poeți ai iubirii”, semnată de Petru Solonaru, și la volumul de interviuri, „Amintiri din paradiș”, semnată de Marius Manta. Pe de altă parte, este omagiat și poetul orășenii, prin cronicile la două cărți ce-i sunt dedicate, cronicari fiind Adrian Jicu (Constantin Călin – triumful unui „marginal”/al treilea volum din „Dosarul Bacovia”) și Marius Manta (Maximilian Vasiliu, „Amintiri despre poetul Bacovia”). Reținem apoi cronica lui Vasile Spiridon (Adrian Alui Gheorghe), „Luna Zadar”, roman și pe cea a lui Ionel Savescu (Marcel Fontaine), „Jurnal de război. Misiune în România”, dimpreună cu cele semnate de Rodica Lăzărescu (Diana-Dobriga Bălea), Dan Persa (Nicolae Turtureanu). Ne atrag, de asemenea, atenția: eseul lui Ion Fercu („Cu [Liviu] Antonesei și Dostoevski pe Insula Incepătorilor”), potretul lui Cornel Galben („Personalitate bacăuană: Centenar Stefan Tomozei”), interviurile cu Magda Cărmănești, versurile semnate de Carmen Mihalache, versurile semnate de Dan Daniela și Marian Zavati Gardner, precum și proza lui Anar (Azerbaijan), tradusă sub titlu „Nume georgian”. Alte semnături: Violeta Savu, Ștefan Radu, Elena Ciobanu, Valeriu Bogdănești, Gabriela Girmacea, Vasile Ghica, Gheorghe Iorga, Alin Popa. Dintre „Sertarul cu fișă” al lui Constantin Călin o reținem pe aceasta: „Dacă privești arta drept creație, trebuie să-ți atribu și o valoare etică” (v. Liviu Rebreni, „Cred”, în „Opere”, p. 163). Bacovia este, de asemenea, printre cei ce îl atribuiau „Etica este legătura, uneori invizibilă, dintre cei mari”.

Plumb
Revista de cultură și atitudine

APARE SUB EGIDA UNUINCHI SCRIITORILOR DIN ROMÂNIA

Director: Ioan Prăjsteianu • An XIII, februarie 2018, nr. 131 • Redactor șef: Petru Scutelnicu

■ **Plumb** (nr. 131/ianuarie 2018). Revista bacăuană, condusă de Ion Prăjsteianu (director) și Petru Scutelnicu (redactor șef) continuă să aibă o deschidere mai largă decât cea locală, în paginile ei găsindu-se locul atât personalității cărăi și autori legați afectiv de orașul lui Bacovia, dar și nume din alte zone. Din acest ultim număr am reținut: evocarea lui Radu Cărmănești, prin texte semnate de Emilian Marcu și Cornel Galben, dar și a lui Marin Sorescu, printre un text semnat de Mircea Bostan; Liviu Chișcop vine cu „Adevăr și legendă despre originea lui Alecsandri, Ioan Iacalo nu propune „Putină mitologie...” despre Eminescu, iar Nicolae Scurtu dă la iveală „O epistolă necunoscută a lui Eugen Iricăriu”, către Alexandru George; în fine, Dumitru Brâneanu vine cu un gând fixat: „Într-comunism și globalizare”. Cronicile de carte sunt semnate de Domnita Neaga (Constantin T. Ciubotaru: „Frântanele meu, Constantin Blănaru”), Mioara Bahna (Liviu Ioan Stoiciu: „Ajuns din urmă”) și Dumitru Brâneanu (Virgil Diaconu: „Eros și leprozație”), acompaniate de două esuri, semnate de Petru Aruștei („Cultul Ioan Ușurelui – nobiltea românului”) și Catrina Agache („Mihaela Aionescu – un poet sensibil și profund din Curbura Carpaților”). Versurile sunt semnate de Livia Ciupercă, Romică C. Ghica, Luminița Cojocă, Camelia Iuliana Radu și Ana-Maria Moraru, iar alte texte îi au ca autori pe Grigore Codrescu, Gheorghe Ungureanu, Mihai Bunea și Florentina Stanciu. Din eseul lui Mircea Bostan despre Marin Sorescu reținem acest pasaj: „Intâia dată a fost propus pentru Premiul Nobel pentru Literatură din partea Comitetului Nobel de la Stockholm, în anul 1983, figurând al treilea printre cei 16 nominalizați. Dar românașii noștri, «vigilienți patrioți», au trimis un memoriu în care îl denigrău la cote inalte, influențând negativ Comisia.” Astă, ca să ne dăm seama că metinile noastre... europene de astăzi au antecedente...“

E. St. Citet

Mircea Florin
CARACAS

Din Paris, cu dor de Alexandria

„Din 1834, Alexandria a fost, în Câmpia Muntei, un important centru meșteșugăresc. În fond și la urma urmei, cine a întemeiat orașul acesta? Trei categorii de oameni: meseriași, negustori și agricultori... Faptul că Alexandria a fost un puternic Centru meșteșugăresc rezultă și din aceea că, încă din 1904, de la începutul secolului nostru, s-a înființat aici Corporația Meseriașilor «Sfintii Constantin și Elena», patronii întregii bresle a meseriașilor, care avea ca scop să-i unească, să le facă educație morală și totodată să le apere interesele specifice...”

Nu am amintiri personale ale bunicilor, deși bunicul patern Haralambie a trecut la cele veșnice când aveam trei ani, în '53. Fusese om de vază al Alexandriei, negustor. Reusise împreună cu cetățenii urbei o serie de lucrări pentru orașul al cărui nume fusese luat după numele Domitorului Alexandru Ghica.

Tata m-a însoțit în orașul natal să îmi vorbească pe viu de locurile multor strămoși, oamenii de aici, pentru a nu-i uita.

Am plecat dis de dimineață cu autobuzul din București din Autogara Alexandria. Era luna aprilie a anului '92. Il impingea ceva nevăzut. Cu certitudine, datoria în față celor care ne fuseseră înaintași. Se înțelegeau douăzeci și patru de ani de la trecerea la cele veșnice a bunicii. Au mai trecut apoi tot atâtia ani până să primim ceva aproape simbolic pentru munca lor de o viață... o jumătate de secol! Tata mă luase de mâna, emoționat. Ce poate fi mai cald și mai sigur în viață decât o inimă și o mână căldă de părinte?

Simteam, mai mult ca niciodată, transmise rădăcinile comune. Ne-am îndreptat pașii către statuia lui Alexandru Ioan Cuza din Parcul Central. Statuia din Piața Mare a orașului-capitală a județului Teleorman, mi-a arătat-o cănd avea optzeci și doi de ani.¹

În cartea publicată în 2012, cunoscutul istoric Ioan Moraru afirmă: „Locuitorii orașului Alexandria au subscris cu bani și la construirea unor monumente închinat domitorilor. Mă refer la statuia domitorului Alexandru Ioan Cuza. Există în Alexandria și în Teleorman, ca de altfel și în celelalte județe ale României, în special în Moldova, Muntenia, Oltenia, o dragoste nețărurită față de personalitatea acestuia. A fost primul domn al românilor care le-a dat pământ. Și și-a făcut și în memoria lui, un hotărât construirea, la intrarea în parc, unde este și acum, a unui bust, prin subscripție publică. În acest sens, s-a format un Comitet de Inițiativă... Au fost 15.000 de oameni veniți din județele limitrofe cu Teleorman. Alexandrenii cu toții au venit acolo. Au subscris cu suma de 15.000 lei. Nici o alocație de la buget. Înțelegi ce găndesc. Și atunci bugetul era tot deusteritate, când era vorba de cultură, de artă, de știință. 27 martie 2000.”

Tata mi-a spus cu mândrie:

— Sunt gravate aici numele unor oameni care au înfăptuit lucruri deosebite pentru această urbă.

— Unde, tată, unde sunt gravate? Nu văd nimic, am spus intrigat. Nu găseam nicio urmă la fața statuii. S-a deplasat atunci în spatele acesteia și m-a chemat:

— Vino aici! Priveste!

Într-adevăr, pe spate, în partea stângă, pe două rânduri lungi, între personalitățile urbei, era gravat numele bunicii Haralambie și ale altor doi unchi.

Tata adăugase, având poate o presimțire:

— Să știi că și atunci când voi merge acolo Sus, și a arătat cu degetul ridicat spre cer, să continuă tradiția familiei tale mai departe!

Apăsa pe cuvinte, parcă pentru a-mi transmite mai puternic importanța celor spuse.

— Toti ai noștri sunt atenți! Ai înțeles? Dacă nu ai să continui frumos tradiția familiei pornind de aici, am să te urmăresc să știi, de acolo, de Sus! Nu crezi? A mărturisit din nou. Intuie o anumită ezitare din partea mea. Nu-i răspunsesem imediat.

— Ba, cred, tată! I-am răspuns ferm, trezit de cuvintele sale. Poți pune băză!

Bunicul, om de cultură, ca și bunica, despre care am vorbit în „Drumul inimii către lumină”, atâtași urbei unde trăiau, il cunoscuseră pe erudit istoric Nicolae Iorga, în perioada în care acesta fusese Prim Ministru.

Venise în oraș în întâmpinarea solicitărilor urbei, privind planurile de dezvoltare. Se preocupase împreună cu ceilalți de finanțarea unor proiecte care vizau construirea unor drumuri mai bune, care să lege orașul de capitală și localitățile învecinate, favorizând relațiile comerciale și întreaga viață a orașului.

Fusese unul dintre negustorii de vază ai orașului. Își adusese sprințul concret pentru viața economică, în perioada amintită:

„În legătură cu negustorii de altădată,

referindu-mă în special la activitatea comercială din perioada interbelică, trebuie să facem o precizare și anume: Alexandria era un oraș comercial, dar un oraș care avea douăzeci de mii de locuitori numai și cu toate acestea, la douăzeci de mii de locuitori, existau 300 de negustori care excelau în comerțul cu cereale, în comerțul cu vite, cu cherestea, dar și în băuturi alcoolice etc. ... 37 de manufacuri erau în Alexandria, care ocupau de fapt centrul orașului. Băieții de prăvălie faceau reclamă mărfurilor și îi atrăgeau pe clienti să cumpere... Numărul negustorilor crescând mereu în perioada interbelică, un grup de inițiativă din rândul acestora a luat hotărârea și în

de Didina, murise la numai câteva luni de la naștere, în 1908, după ce în urma botecului răcise de la apa din cădelniță și făcuse pneumonie. Fusese un înger de copil, a cărui imagine bunica o înțuse strânsă de inima sa, de sufletul mare al dânselui, din prima până în ultima clipă a vieții sale.

Cuvinte emotionante, fuseseă auzite de noi, cel din familia, rostite de bunica în acel moment dramatic ale ultimelor clipe ale vieții sale.

Le-am înregistrat definitiv în „memoria iubirii”, la opșteaza am. Exact, după treizeci de ani de la pierderea bunicii, am avut un vis extraordinar, ca o premoniție. În acesta, bunica venise în timpul somnului, cu o noapte înainte de moarte tatei, în noaptea de 10/11 mai '98. Era îmbrăcată în alb, înăndu-le cu mâna dreaptă pe fetiță și cea stângă pe celălalt fiuță ajunsă la ceruri. Dumnezeu nu a venit în acel vis să afu cu o zi înainte, ce se va întâmpla mai departe cu tata.

Toate trei, mamă și fiice, erau învăluite într-o lumină puternică, purtându-mă într-un loc în care mi-au arătat tacut prin gesturi iminențial, ce se va întâmpla...

Imaginația Didinei fusese răvășitoare. Cum poate fi imaginea unui copil-inginer? Bunica ținea brațul drept apăcat, să o poată să fie mai bine de mâna. Am înțeles semnificația visului abia a doua zi, când, la ora unu fără un sfert, tata și-a luat adio de la viață pământească. A făcut un al treilea infarcț și ultimul.

După găzduirea temporară a bunicilor paterni în zona Filaret la casa soței lui tata, odată cu obținerea de părțini a unei mici locuințe, în același an '53, bunica venise în ajutorul nostru. Bunicul murise, iar dânsa rămăsese singură. Tata și mama se oferiseră să o primească, iar bunica să le treacă înfarț și ultimul.

Sânsa mea a fost extraordinară. Bunicul mă-a îndrăgit de la început foarte mult. S-a concentrat cu mare pricepere pentru educarea mea. Purtăm doar numele familiei mai departe... Am îndrăgit-o, am ascultat-o, la rândul meu!

Copilaria și tinerețea, tata le trăise în perioada dintre cele două războiuri mondiale. A fost o perioadă de mare avânt economic a României, cu certitudine perioada cea mai frumoasă. Devenisem a patra putere economică din Europa, din punct de vedere al acoperirii în aur a leului.

Tata avusese la dispoziție de mic oricare cărti și-ar fi dorit, și zece mii, cum de fapt s-au adunat apoi în peste 45-50 de ani. A citit enorm. Cartile sale le-a donat toate unei biblioteci sindicale, nu mult după război.

Toți trei copiii bunicilor paterni au urmat facultăți: tata ASE-ul, cele două surori filologia și farmacia, având un drum frumos în viață, familiu cu copii și nepoți....